

SUD ZA MALOLJETNIKE U FUNKCIJI PROGRAMIRANJA EFIKASNIJE ODGOJNE MJERE POJAČANA BRIGA I NADZOR

(katamnestička evaluacija eksperimentalnog rada na izvršenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor - osnovni rezultati)

Slobodan Uzelac

Prethodno priopćenje sa znanstvenog skupa

Fakulteta za defektologiju,
Sveučilište u Zagrebu

UDK: 343.9
primljeno 8.5.92.

Sažetak:

U ovom su radu prezentirani osnovni rezultati katamnestičke evaluacije eksperimentalnog socijalno-pedagoškog rada na izvršenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor. Eksperiment je realiziran u Zagrebu, a eksperimentalnom je hipotezom očekivano da će maloljetnici, kojima je sud izrekao mjeru, pod uvjetom da isti sud donese i program njenog izvršenja, biti uspješniji u ponašanju nakon isteka odgojne mjere.

Katamnestička evaluacija provedena je na dvije razine: na razini informacija i procjena centra za socijalni rad te na razini iskustava i mišljenja samih nekadašnjih maloljetnika.

Autor konstatira kako je hipoteza samo djelomično prihvaćena, te najavljuje da će pojedine segmente ovog opsežnog istraživačkog rada uskoro elaborirati i publicirati istraživači Odsjeka za socijalnu pedagogiju Fakulteta za defektologiju i njihovi suradnici.

KLJUČNE RIJEČI:

- probacija
- sud
- programiranje

1. UVOD

Odgojna mjera pojačana briga i nadzor jedna je od brojnih, dakako osuvremenjena i našim uvjetima prilagođena, varijanti probacije. Terminom probacija se označavaju relativno različiti sadržaji ali je u svakom slučaju riječ o metodi tretmana počinitelaca krivičnih djela ili nosilaca drugih formi neprihvatljivog ponašanja, koja se primjenjuje u sredini u kojoj je subjekt ponašanja do tada živio. Ova se krivična sankcija prema maloljetnicima naslanja na uvjerenje da će maloljetnik, mada i dalje izložen manje-više onim istim elementima koji su doprinjeli njegovom kriminalnom ponašanju, uz pojačanu brigu i nadzor uspješno transformirati vlastito neprihvatljivo ponašanje u prihvatljivo. Osnovna odgovornost u pro-

cesu transformacije ponašanja je na samom maloljetniku. Subjekti socijalnog polja, prije svih služba socijalne zaštite i napose voditelj odgojne mjere kao njen stručni, društveni, državni ... poslanik, mogu, a upravo na toj pretpostavci i djeluju, biti značajna podrška maloljetniku u ovome procesu. Sama služba socijalne zaštite i voditelj odgojne mjere kao njen pripadnik, neovisno o tipu te pripadnosti, raspolažu s poodavno stečenim iskustvima prema kojima će mjera biti bitno uspješnija te će, dakle, spomenuti proces maloljetnik uspješnije apsolvirati pod uvjetom da se u realizaciju mjere uključi što širi krug subjekata socijalnog polja, djelujući, dakako, sinhronizirano. Ambicija je, dakle, da sredina u kojoj maloljetnik živi, osim što ima obilježje kriminogenosti, poprimi i ojača i obilježje poten-

cijala koji na svojevrsan način preuzima dio obaveza u izvršenju krivične sankcije. Nije u pravilu riječ o istim subjektima socijalnog polja, ali nisu izvan iskustva ni situacije u kojima se isti subjekt (na pr. obitelj) javljao kao kriminogeni element i kao nosilac i realizator niza odgovornih parcijalnih zadataka u procesu izvršenja mjere. O potrebi upotrebe socijalnog polja kao elementa efikasnijeg izvršenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor (pojačani nadzor u raznim varijantama i nazivima) moguće je više saznati u radovima Skaberne, B. i dr., 1969, Skaberne, B. i Vodopivec, K., 1969, Singer, M., 1969, Petak, O. i Uzelac, S. 1984, Stakić, Đ., 1980, Uzelac, S. i sur., 1990, Stakić, Đ. i Milovanović, M., 1991.

2. POLAZNE OSNOVE EKSPERIMENTA I HIPOTEZA

U izvršenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor, s obzirom na činjenicu da maloljetnik ostaje živjeti u svojoj prirodnoj sredini, moguće je očekivati djelovanje raznorodnih, pozitivnih i negativnih, etioloških i tretmanskih elemenata relevantnih za ponašanje maloljetnika. U temeljnoj intenciji ove odgojne mjere sadržana je pretpostavka da će njen voditelj biti ne samo nosilac i izvršilac niza konkretnih obaveza nego i koordinator djelovanja ostalih subjekata socijalnog polja, i iz te dvostruke pozicije "vršiti stalan utjecaj na ličnost i vladanje maloljetnika, poticati ga na rad i učenje, brinuti se o njegovom liječenju, nadzirati ispunjavanje njegovih obaveza i dužnosti i odvrćati ga od sredine koja na njega štetno utječe", kako doslovno glasi tekst krivičnog zakona u dijelu kojim se pobliže naznačava uloga voditelja. Voditelj je u obavezi animirati i koordinirati aktivnost niza subjekata socijalnog polja za koje osnovano pretpostavlja da će u kompleksnom dijalektičkom i dinamičkom prožimanju svih etioloških i tretmanskih elemenata moći doprinosti pozitivnom ishodu procesa transformacije ponašanja maloljetnika.

Za uspješnu animaciju i koordinaciju aktivnosti subjekata socijalnog polja, kao uostalom i za pomoć maloljetniku u njegovim naporima da u

paralelogramu različitih i brojnih utjecaja odabere i prakticira prihvatljivo ponašanje, voditelju odgojne mjere je, među ostalim, neophodna i autoritativna podrška nosilaca vlasti, kako izvršne tako i sudske. Naime, praksa izvršenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor nudi iskustva prema kojima centar za socijalni rad nije dovoljno uvjerljiv društveni eksponent, čiji bi stručni i društveni zahtjev, ma kako bio obrazlagan, bio dovoljno respektabilan za maloljetnika, njegove roditelje i druge subjekte socijalnog polja koji su objektivno uključeni u mukotrpan proces transformacije maloljetnikova ponašanja, a koji taj proces mogu usmjeravati u oba međusobno suprotna smjera. Uostalom, represivna funkcija nije ni dodijeljena, a niti treba biti dodijeljena, službi socijalne zaštite. Ne treba, međutim, posebno obrazlagati potrebu da u procesu transformacije maloljetnikovog ponašanja, kao uostalom i u svakom drugom odgojnom i njemu srodnom procesu, njegovom voditelju stoji na raspolaganju relativno cjelovita lepeza metoda smještenih na kontinuumu između krajnosti: onih koji potiču i onih koji osujećuju pojedine oblike maloljetnikova ponašanja. Što se prve grupe metoda tiče voditelj odgojne mjere ovakvoga (probativnog) tipa objektivno raspolaže s manje-više zadovoljavajućim fondom postupaka koji će kod maloljetnika izazvati osjećaj ugone tj. biti poticaj već manifestiranom ponašanju. Zbog niza socijalno-pedagoških razloga, koje na ovome mjestu nije neophodno detaljno obrazlagati, neobično je važno da voditelj odgojne mjere, posebno u njenom početku, bude što češće izvorište ugone za maloljetnika. Dakako da ovaj zahtjev istovremeno znači i zahtjev da voditelj može biti i izvorište neugode. Ovdje je, međutim riječ o odnosu ovih dvaju izvorišta. Naše je, naime, uvjerenje da voditelj odgojne mjere gotovo da uopće ne bi smio biti izvorište neugode za maloljetnika. Ako netko to mora biti, a sasvim je razumno pretpostaviti da proces transformacije maloljetnikova ponašanja neće teći tako poželjno pravolinijski pa da će postojati takva potreba, tada je razumno da se ta funkcija dodijeli društvenoj instanci kojoj ona pripada po prirodi stvari, instanci koja je no-

silac društvene restriktivno-represivne funkcije. A voditelj neka to bude tek toliko koliko uistinu to mora biti, a nažalost, i toga će biti više nego što bismo željeli. Ako to, zbog niza koncepcijskih i praktičnih razloga nije i ne može biti služba socijalne zaštite, tada je razumljivo da ta funkcija bude dodijeljena sudu. Pretpostavljeni autoritet suda, koji proizlazi iz njegove ugledne društvene pozicije, osnova je za našu daljnju pretpostavku, o bitno efikasnijim restriktivnim mjerama bude li ih poduzimao sud u odnosu na one koje bi mogla poduzeti služba socijalne zaštite i njoj pripadajući voditelj odgojne mjere.

Pretpostavljeni autoritet suda nije osnova samo za pretpostavku o efikasnijim restriktivnim mjerama nego istovremeno i osnova za pretpostavku o većem stupnju aktivnosti svih subjekata socijalnog polja. Autoritet suda bi trebao biti osnova za pretpostavku o većem angažmanu ne samo službe socijalne zaštite i voditelja mjere nego i maloljetnika i njegove obitelji, stručnog osoblja škole koju eventualno pohađa maloljetnik, rukovodstva radne organizacije u kojoj eventualno radi maloljetnik (napose tzv. kadrovskih službi), službe zapošljavanja, službe za zaštitu zdravlja, institucija slobodnog vremena, lokalne teritorijalne jedinice (mjesne zajednice) ... Prema svima njima sud može iskazati potrebu za njihovim angažmanom, dakako, ne u jednakom svojstvu: presuda za maloljetnika, njegovu obitelj, službu socijalne zaštite i voditelja mjere ima jedno značenje koje se ima bespogovorno izvršiti, dok iskaz potrebe za angažmanom ostalih subjekata socijalnog polja ima tek karakter apela tj. poziva za pomoć onima od kojih se pomoć očekuje i koji su u poziciji da takvu pomoć mogu pružiti. Upravo činjenica da poziv za pomoć ne upućuje bilo tko nego upravo tako odgovorna društvena istanca kao što je sud, po našoj pretpostavci, ne bi smio ostati bez odaziva.

Polazeći od naprijed navedenih elemenata naša je osnovna hipoteza da će program izvršenja odgojne mjere, što će ga nakon adek-

vatnih predradnji sačiniti i u sudu podnijeti nadležni centar za socijalni rad, a formalno, u prisutnosti glavnih realizatora toga programa, usvojiti sud koji je mjeru izrekao, rezultirati značajno većem uspješnošću mjere. Dodatni je uvjet da se u tom programu unaprijed naznačeni realizatori (nosioci) pojedinih zadataka, metode i dinamika njegove realizacije te da je uloženi unaprijed planirani napor u realizaciju programom predviđenih zadataka.

3. METODE

3.1. Uzorak ispitanika

U uzorak ispitanika uključeni su maloljetnici¹ kojima je u razdoblju od 1.10.1982. do 15.01.1985. godine u Općinskom i u Okružnom sudu u Zagrebu izrečena odgojna mjera pojačana briga i nadzor, a koji stalno borave na području jedanaest zagrebačkih općina (Centar, Črnomerec, Maksimir, Medveščak, Novi Zagreb, Peščenica, Susedgrad, Trešnjevka, Trnje, Velika Gorica i Zaprešić).

Slučajnim izborom formirane su eksperimentalna i kontrolna grupa s po 100 ispitanika. Za vrijeme petogodišnjeg rada obje su grupe iz objektivnih razloga brojčano smanjene (odselenje, smrt), a prema manjem broju maloljetnika također iz objektivnih razloga nisu mogli biti ispunjeni zahtjevi eksperimentalnog rada. Umanjenje broja ispitanika nije slijedio nikakav sistematski razlog te se osnovano pretpostavlja da ono nije moglo imati utjecaja na strukturu ispitanika u grupama. Po završetku eksperimentalnog rada eksperimentalnu grupu je činilo 79, a kontrolnu 98 maloljetnika. Neposredno po završetku eksperimentalnog rada, a na temelju tadašnjih procjena o uspješnosti mjere u obje grupe ispitanika objavljeni su rezultati istraživanja, za koje se unaprijed znalo da su opterećeni subjektivizmom procjena (Uzelac, S. i sur., 1990).

¹ Uz maloljetnika, kao temeljnog entiteta ispitivanja, kao ispitanici pojavljuju se i voditelj odgojne mjere te stručni radnici i suradnici centra za socijalni rad i suda koji je izrekao mjeru.

U razdoblju od 15.06. do 15.10.1991. godine provedeño je katamnestičko ispitivanje istih maloljetnika. Ovo je ispitivanje, dakle, provedeno nakon što je proteklo najmanje 3,5 godina od zaključenja rada na izvršenju odgojne mjere prema maloljetniku posljednjem uključenom u istraživanje i u slučaju da je rad na izvršenju mjere trajao pune tri godine. Ovaj se period od najmanje 3,5 godine, a najviše osam godina može smatrati uistinu dovoljnim da se pokažu svi bitni elementi efekata ranije izvršene odgojne mjere. Razumljivo, i nakon ovoga razdoblja desilo se osipanje ispitanika te je konačno iz eksperimentalne grupe pronađeno 70, a iz kontrolne 88 ispitanika.

3.2. Uvjeti eksperimentalnog rada

Odgojna mjera pojačana briga i nadzor prema maloljetnicima uključenim u eksperimentalnu grupu počela se izvršavati tek nakon što je učinjen niz predradnji u svrhu što opsežnijeg i što temeljitijeg programiranja mjere.

Po završetku pripremnog postupka, kada su sucu za maloljetnike dostavljeni prijedlozi javnog tužioca, eventualni materijali dijagnostičke službe, materijali centra za socijalni rad, te ako je na temelju informacija iz tih materijala bilo vidljivo da je za dotičnog maloljetnika predložena odgojna mjera, pojačana briga i nadzor, sudac je na glavnu raspravu pozvao stručnog suradnika suda zaduženog za kontrolu izvršenja odgojnih mjera na području nadležnosti centa za socijalni rad kojemu maloljetnik pripada. Kada je na glavnoj raspravi izrečena odgojna mjera pojačana briga i nadzor, stručni suradnik suda, zadužen za nadležni centar za socijalni rad obavijestio je centar za socijalni rad o tome da je maloljetniku izrečena ova odgojna mjera te da je dužan, u najkraćem roku, odrediti njenog voditelja. Ukoliko je stručni radnik centra za socijalni rad bio prisutan na glavnoj raspravi, što je inače pravilo, dogovor o navedenim pitanjima objavljen je neposredno nakon glavne rasprave između stručnog suradnika suda i stručnog radnika centra.

U roku od najviše petnaest dana nakon glavne rasprave voditelj odgojne mjere dužan je bio stupiti u kontakt sa stručnim suradnikom suda kako bi se upoznao sa sadržajem sudskog spisa (krivična prijava, prijedlog javnog tužioca, prijedlog centra za socijalni rad, materijali sa pripremnog ročišta, izjave maloljetnika, roditelja, svjedoka i sl.). Istoga dana, u pravilu jedan do dva sata kasnije na sud je bio pozvan i maloljetnik.

Do određivanja prvog kontrolnog ročišta voditelj odgojne mjere je bio dužan stupiti u kontakt, osim s maloljetnikom, i s roditeljima maloljetnika, školom (ukoliko je riječ o učeniku), radnom organizacijom (ukoliko je maloljetnik zaposlen), rukovodstvom mjesne zajednice ili omladinskim rukovodstvom u mjesnoj zajednici u kojoj maloljetnik stanuje, kao eventualno i drugim relevantnim institucijama i osobama za koje se pretpostavljalo da mogu biti od koristi bilo za potpunije poznavanje relevantnih karakteristika ličnosti i ponašanja maloljetnika, odnosno uvjeta njegova života, bilo za efikasnije poduzimanje kasnijih koraka u okviru izvršenja mjere. Voditelj odgojne mjere nije uspostavljao kontakt s ovim subjektima socijalnog prostora ukoliko je pretpostavljao da bi taj kontakt mogao rezultirati štetnim posljedicama po ličnost i ponašanje maloljetnika, odnosno po ciljeve odgojne mjere.

Na temelju ovih relevantnih informacija voditelj odgojne mjere izrađivao je prijedlog programa rada na izvršenju odgojne mjere za dotičnog maloljetnika. Program je sadržavao osnovne elemente kao što su:

- sadržaj rada (zadatak kojega je bilo potrebno i moguće realizirati u datim okolnostima);
- realizator sadržaja (nosilac ili nosioci pojedinih zadataka);
- metoda i oblik realizacije zadataka;
- dinamika (eventualne faze, rokovi ...) realizacije zadatka.

U sadržaj rada su mogle spadati sve karakteristike, kako maloljetnika tako i njegove sredine, za koje je procijenjeno da će njihova promjena u poželjnom smjeru rezultirati većom

uspješnošću mjere. Pretpostavljalo se, a te su se pretpostavke uglavnom i ostvarile, da će kod većine maloljetnika biti neophodno programirati sadržaje vezane za porodične prilike (materijalna pomoć, pomoć u zapošljavanju, liječenje ovisnika, saniranje nepovoljne porodične atmosfere, ispravljanje odgojnih pogrešaka roditelja, osiguravanje povoljnijih uvjeta za učenje ...), poteškoće školovanja ili rada (nedovoljna motiviranost za učenje, nedovoljna ustrajnost u učenju, neredovito pohađanje nastave, poteškoće u učenju, neadekvatni stavovi prema školi, nastavnicima, školskom kolektivu, nezaposlenost, neadekvatan stav prema radu, izostajanje s radnog mjesta ...), pitanja vezana za količinu i sadržaje slobodnog vremena, adekvatne stavove, interese i navike, te već manifestirane forme neprihvatljivog ponašanja.

Kao realizatori pojedinih zadataka, osim samog voditelja odgojne mjere, navode se roditelji ili drugi članovi obitelji maloljetnika, stručni radnici škole (direktor, pedagog, psiholog, socijalni pedagog, razrednik, predmetni nastavnik, voditelj aktivnosti slobodnog vremena ...), kolektiv učenika, rukovodilac na radnom mjestu, odgovorna osoba u rukovodstvu mjesne zajednice ili omladinske organizacije, neke od društvenih organizacija, odgovorna osoba u službi za zapošljavanje, liječnik, te, dakako, svi raspoloživi članovi stručnog tima samog centra za socijalni rad. Koordinativnu funkciju u radu svih realizatora ima voditelj odgojne mjere.

Metode i oblici realizacije pojedinih zadataka determinirani su, ponajprije, karakterom zadatka i karakterom stručne discipline sa čijih osnova se realiziraju. S obzirom na realnu opasnost da primjena pojedinih metoda i oblika može imati nepovoljne efekte po uspješnost mjere obaveza je voditelja naznačiti makar osnovne metode i oblike karakteristične za pojedine realizatore. Sam voditelj navest će koje od raspoloživih pedagoških metoda i sredstava namjerava naročito koristiti u neposrednim kontaktima s maloljetnikom. Pri tome je

napose važno procijeniti da li će prioritet imati pozitivni ili negativni pedagoški stimulsi. U programu je napose važno pažljivije razraditi zadatke čija realizacija slijedi već u početnoj fazi izvršenja mjere, dakle, zadatke čija je realizacija pretpostavka kasnijeg cjelokupnog rada na izvršenju mjere. Inače, osnovano se pretpostavljalo da će većina zadataka biti realizirana u dužem periodu.

3.3. Uzorak varijabli

U istraživanju je korišten uzorak od sedam grupa varijabli:

- opći podaci o maloljetnicima (2 varijable);
- anketni list o sociodemografskim i kriminološkim karakteristikama maloljetnika (79 varijabli);
- skala autoritarizma, super-ega i neuroticizma (ukupno 110 varijabli);
- anketni list o sociodemografskim karakteristikama voditelja odgojne mjere (24 varijable);
- anketni list o toku i uspješnosti rada na izvršenju odgojne mjere (221 varijabla);
- katamnestički anketni list o uspješnosti odgojne mjere namijenjen centru za socijalni rad (61 varijabla); te
- katamnestički anketni list o uspješnosti odgojne mjere namijenjen bivšem maloljetniku (59 varijabli).

Varijable "opći podaci o maloljetnicima" pružaju uvid u distribuciju ispitanika po 11 zagrebačkih općina te njihovu pripadnost eksperimentalnoj ili kontrolnoj grupi.

Anketni list o sociodemografskim i kriminološkim karakteristikama maloljetnika obuhvaća informacije o spolu i dobi maloljetnika u vrijeme izricanja odgojne mjere, informacije o kriminalnom ponašanju, raspoložive informacije centara za socijalni rad o specifičnim karakteristikama vezanim za ličnost i predelinkventno ponašanje maloljetnika, socioekonomski status njegove obitelji, karakteristike toka njegovog školovanja ili rada, slobodnog vremena i mjera socijalno-zaštitne intervencije. Ovaj je upitnik konstruiran

u Odsjeku za socijalnu pedagogiju Fakulteta za defektologiju i provjeravan u pojedinim dijelovima u nizu srodnih istraživanja kriminalnog ponašanja djece i maloljetnika na području Hrvatske u posljednjih dvadesetak godina.

Skala za mjerenje autoritarizma (EYS-A) je izvorna skala H.J. Eysencka u adaptaciji M. Mrakovića. Ukupno se sastoji od 19 stimulusa. Autoritarizam je definiran prema istraživanju Adorna i suradnika (1950) kao rigidan stav u odnosu na socijalne grupe, norme i predrasude, te kao sklonost ka hijerarhijskim socijalnim odnosima. Skala za mjerenje super-ega preuzeta je iz baterije 16 PF, R.B. Cattella (1966) i adaptirana za primjenu na našoj populaciji u jednom ranijem istraživanju maloljetničke delinkvencije u SFRJ, provedenom od strane Instituta za kineziologiju Fakulteta za fizičku kulturu u Zagrebu i Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu (1968-1973). Instrument se sastoji od 20 stimulusa. Upitnik za mjerenje neuroticizma (N) sastoji se od 72 stimulusa selekcionirana u baterije 18 PF, K. Momirovića. Varijable su izabrane unutar skale anksioznosti (A1), fobičnosti (F2), opsesivnosti (O3), depresivnosti (D6), impluzivnosti (N14) i agresivnosti (T15). U obzir su uzete samo varijable visoke diskriminativne vrijednosti. Iz izbora stimulusa je vidljivo da je mjerni instrument vrlo pogodan za ispitivanje asteničnog i steničnog sindroma. Sve su ove skale primijenjene prema svakom ispitaniku neposredno po izricanju odgojne mjere.

Anketni list o sociodemografskim karakteristikama voditelja odgojne mjere je konstruiran na temelju nekoliko upitnika iste intencije (Upitnik DS-2 K. Momirovića i suradnika, 1976). Upitnik SES primijenjen je u istraživanju "Evaluacija načina formiranja javnog mnijenja o invalidima" - oba su istraživanja provedena na Fakultetu za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu. Varijable su izabrane tako da se omoguću prikupljanje relevantnih informacija o pasivnom i aktivnom socijalnom statusu voditelja, kao i nekih demografskih podataka. Posebno se vodilo računa o tome da budu zastupljene one varijable kojima se ispituje

agnažiranost u društveno-političkom životu i u raznim aktivnostima kulturno-umjetničkog, humanitarnog, tehničkog, sportskog i stručnog sadržaja koje ukazuju na stupanj mikrosocijalne integracije voditelja. Upitnik je popunjavao sam voditelj odgojne mjere.

Anketni list o toku i uspješnosti rada na izvršenju odgojne mjere namijenjen je evidentiranju bitnih obilježja toka mjere i procjenama njene uspješnosti u samom njenom toku i neposredno po njenom završetku. Ovaj je upitnik popunjavao voditelj odgojne mjere i stručni suradnik suda koji je mjeru izrekao, odnosno nadzirao njeno izvršenje. Kao i svako procjenjivanje i ovo boluje od opasnosti subjektivizma. To se posebno odnosi na sklop varijabli o uspješnosti mjere, kao i na varijable putem kojih su se nastojale evidentirati pedagoške metode i sredstva koje je voditelj odgojne mjere koristio u neposrednom kontaktu s maloljetnikom. Ako je problem subjektivizma u procjenama uspješnosti mjere u značajnoj mjeri prevladan kasnije upotrijebljenim katamnestičkim varijablama, to se, nažalost, ne može reći i za procjenu o upotrijebljenim pedagoškim postupcima. Ostaju, naime, i nadalje ozbiljna otvorena pitanja o tome da li je voditelj odgojne mjere koristio postupke koje je trebao, da li je koristio upravo one za koje naknadno procjenjuje da ih je koristio, s kakvom učestalošću ... Procjene je davao voditelj odgojne mjere, dakle osoba koja je sudionik procesa, što može imati, s druge strane i drugačiju konotaciju. Naime, odgajatelj vuče poteze upravo na temelju tih svojih makar kako bremenitih subjektivizmom procjena. Kakve god da su bile ove su procjene bile osnova za ukupno voditeljsko ponašanje voditelja odgojne mjere, te su u tom smislu one takve bile objektivno polazište za ponašanje voditelja. Inače, ovaj anketni list je također nastao kao kompilat ranije korištenih mjernih instrumenata, također konstruiranih na Odsjeku za socijalnu pedagogiju Fakulteta za defektologiju.

Katamnestički anketni list o uspješnosti odgojne mjere namijenjen centru za socijalni rad elaborira karakteristike sredine u kojoj relativno stalno boravi raniji proband, te karakteristike njegova socijalnog ponašanja napose

u odnosu na objekte u vezi s kojima je njegovo ranije ponašanje označeno neprihvatljivim i zbog čega mu je bila izrečena odgojna mjera. Ovaj je mjerni instrument konstruiran oslonom na brojne slične ranije korištene i verificirane u istraživanjima Odsjeka za socijalnu pedagogiju, a napose istraživanja pod naslovom "Evaluacija zavodskog tretmana djece i omladine u SRH"² objavljenih u časopisu "Defektologija" br. 1-2, 1982. godine.

Katamnestički anketni list o uspješnosti odgojne mjere namijenjen bivšem maloljetniku - probandu također je konstruiran u Odsjeku za socijalnu pedagogiju s prvenstvenim ciljem spoznavanja maloljetnikove percepcije odgojne mjere, te subjekata i instrumenata vlasti koji su sudjelovali u njenom izboru, izricanju i izvršenju. Posebna je pažnja posvećena elementima socijalno-pedagoškog rada voditelja odgojne mjere s ispitanikom.

3.4. Obrada informacija

Sve informacije o ispitanicima pripremljene su za elektronsku obradu koja je provedena u Sveučilišnom računskom centru u Zagrebu. Informacije su obrađene na dvije razine: manifestnoj i latentnoj.

Za obradu informacija na manifestnoj razini korišten je program CONTAB, namijenjen analizi nominalnih varijabli (L. Zlobec i dr., 1974).

Za obradu informacija na latentnoj razini primijenjene su kanonička, kvazikanonička, diskriminativna i faktorska analiza. Diskriminativna je analiza korištena pri analizi značajnosti razlika među ispitanicima pripadnicima eksperimentalne i kontrolne grupe. Programi

za ove analize razvijeni su u Sveučilišnom računskom centru u Zagrebu (K. Momirović, 1987).

4. OSNOVNI REZULTATI

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem mogli bi biti podijeljeni u dvije grupe: rezultate dobivene procjenama neposredno po završetku eksperimenta i rezultate dobivene nakon provedenog katamnestičkog istraživanja. Prva je grupa rezultata objavljena 1990. godine u knjizi S. Uzelac i suradnici "Odgoj i preodgoj djeteta i maloljetnika izvan institucije", iz koje ćemo za ovu priliku citirati tek neke najznačajnije rezultate, dok ćemo punu pažnju posvetiti rezultatima katamnestičkog istraživanja.

Procjene uspješnosti odgojne mjere pojačana briga i nadzor neposredno po njenom okončanju oslanjale su se na:

- prihvaćenost voditelja odgojne mjere od strane maloljetnika;
- inicijativu maloljetnika u kontaktima s voditeljem odgojne mjere;
- učestalost pozivanja maloljetnika na sud;
- upućivanje maloljetnika u Disciplinski centar za maloljetnike zbog neizvršavanja dužnosti i posebnih obaveza izrečenih uz odgojnu mjeru pojačana briga i nadzor;
- trajanje odgojne mjere;
- razloge prestanka rada na izvršenju odgojne mjere; te
- procjene uspješnosti odgojne mjere od strane radnika i stručnih suradnika centara za socijalni rad i sudova.

² Voditelj je istraživanja bio V. Kovačević, a u njegovu okviru su objavljeni vrijedni prilozima: Kovačević, V.: Uspješnost resocijalizacije određene na osnovi psiholoških, socioloških i tretmanskih varijabli, Mejovšek, M.: Povezanost efikasnosti resocijalizacije i socijalnog statusa maloljetnika nakon zavodskog tretmana, Mejovšek, M. i Kovačević, V.: Povezanost efikasnosti resocijalizacije s nekim osnovnim socijalnim stavovima maloljetnika s delinkventnim ponašanjem, Bujanović-Pastuović, R. i Bašić, J.: Povezanost efikasnosti resocijalizacije i zavodskog tretmana maloljetnika s poremećajima u ponašanju SRH, Žižak, A.: Odnos maloljetnih delinkvenata prema porodici nakon zavodskog tretmana, Uzelac, S.: Uspješnost resocijalizacije maloljetnih delinkvenata u različitim odgojnim institucijama SRH, Poldrugač, Z.: Školovanje i zaposlenje maloljetnih delinkvenata u periodu prije i nakon zavodskog tretmana, Bašić, J.: Slobodno vrijeme i uključivanje maloljetnih delinkvenata u makrosocijalne grupe nakon zavodskog tretmana, Singer, M.: Kriminalna aktivnost nakon otpusta iz odgojnog doma i doma za preodgoj, Žakman-Ban, V.: Povezanost osnovnog i usmjerenog obrazovanja s kriminalnim i prekršajnim aktivnostima maloljetnika nakon zavodskog tretmana, Mikšaj, Lj.: Povezanost kriminalne aktivnosti i oblika devijantnog ponašanja u postpenalnom periodu, Leko, M.: Povezanost obrazovanja roditelja i recidivizma maloljetnika nakon zavodskog tretmana.

Globalno uzevši, rad u eksperimentalnim uvjetima procijenjen je samo djelomično uspješnijim. Relativno veća uspješnost se ogleda u većoj inicijativi maloljetnika za susrete s voditeljem odgojne mjere samo u periodu od drugog do dvanaestog mjeseca rada na izvršenju mjere, rjeđem upućivanju u Disciplinski centar za maloljetnike, kraćem trajanju mjere i, što je vjerojatno ipak najvažnije, češćem završetku rada na izvršenju mjere na temelju procjene da su ostvareni njeni ciljevi. S druge strane, voditelji odgojne mjere maloljetnika uključenih u eksperimentalnu grupu nisu procjenjivali prihvaćenost kod maloljetnika različitom od voditelja mjere prema maloljetnicima uključenim u kontrolnu grupu. Na sud nisu češće pozivani maloljetnici uključeni u kontrolnu, već oni uključeni u eksperimentalnu grupu (!?).

Nepostojanje većih, značajnijih razlika u procijenjenoj uspješnosti rada među ispitanicima u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi nalagalo je daljnje traganje za eventualnim razlikama, napose traganje pomuću objektivnijih metoda od onih temeljenih na procjenama samih sudionika u izvršenju mjere neposredno po njenom okončanju. To je bio temeljni razlog za pokretanje katamnističkog istraživanja. S druge strane, nepostojanje većih, značajnijih razlika i u tako procijenjenoj uspješnosti mjere otvorilo je mogućnost analize karakteristika toka njenog izvršenja po različitim drugim kriterijima neovisno o pripadnosti ispitanika eksperimentalnoj ili kontrolnoj grupi. Na toj su osnovi izvršene brojne analize relacija između uspješnosti mjere i: autoritarnosti maloljetnika (M. Lebedina-Manzoni), neuroticizma maloljetnika (A. Buđanovac), super-ega maloljetnika (M. Mejovšek), porodičnih prilika maloljetnika prije izricanja odgojne mjere (J. Bašić), toka školovanja maloljetnika prije izricanja odgojne mjere (J. Bašić), slobodnog vremena maloljetnika prije izricanja odgojne mjere (J. Rusan), preddelinkventnog i delinkventnog ponašanja maloljetnika prije izricanja odgojne mjere (Z. Poldruagač), formalnog statusa voditelja odgojne mjere prema centru za socijalni rad (S.

Bogavčić), socioekonomskog statusa voditelja odgojne mjere (V. Žakman), modaliteta kontaktiranja voditelja odgojne mjere i maloljetnika (J. Rusan), efikasnosti pedagoških postupaka koje je voditelj odgojne mjere koristio u neposrednom kontaktu s maloljetnikom (N. Koller-Trbović), te kontakata voditelja odgojne mjere sa subjektima socijalnog prostora (Lj. Mikšaj-Todorović i Z. Šučur).

4.1. Deskripcija rezultata katamnističkog istraživanja

4.1.1. Procjene centara za socijalni rad

Procjenjujući uspješnost odgojne mjere na temelju uvida s razine centra za socijalni rad (procjenu je razumljivo vršila najkompetentnija stručna osoba, u pravilu ona koja je neposredno vodila ili nadzirala vođenje ove odgojne mjere) centri za socijalni rad emitiraju gotovo jednoznačnu poruku: nema statistički značajne razlike u uspješnosti odgojne mjere prema maloljetnicima uključenim u eksperimentalnu grupu prema onima iz kontrolne grupe. Ova se konstatacija relativno podjednako odnosi kada je riječ o karakteristikama sredina u kojima relativno stalno borave ispitanici kao i kada je riječ o modalitetima ponašanja koje manifestiraju sami ispitanici. Govoreći jezikom varijabli ispitanici su relativno jednaki u pogledu:

- ekonomskih prilika uže sredine (obitelji);
- stambenih prilika uže sredine;
- bračnog statusa (u obje grupe preko 55% ispitanika nije u braku što, s obzirom na već poodavno maloljetstvo kod većine ispitanika ne indicira, za neke istraživače ovom značajnom elementu uspješne potpune socijalne integracije ranije osuđenih osoba);
- roditeljstva;
- očuhstva/mačehinstva;
- zaposlenost u inozemstvu;
- odsluženja vojnog roka;
- osoba s kojima živi u zajednici;
- kvalitete međuljudskih odnosa uže sredine;

- daljnjeg školovanja (prosječno 32% ispitanika se povremeno zapošljava, dok 48% ima stalno zaposlenje i zadovoljava na poslu, što se, globalno uzevši, a imajući na umu aktualne (ne)prilike vezane za zapošljavanje, mora tretirati sasvim zadovoljavajućim ukupnim rezultatom rada na izvršenju mjere);
- zaposlenost u struci za koju se ispitanik osposobljavao tokom školovanja (prosječno 35% ispitanika svoj radni staž stječe pretežno ili isključivo u struci za koju su se osposobljavali);
- promjene mjesta stanovanja (većina, prosječno 74% ispitanika, nije mijenjala mjesto stanovanja, a od onih koji su ga mijenjali gotovo je trostruko više onih koji su ga mijenjali "na bolje" prema onima koji su ga mijenjali "na gore");
- postojanja devijantnih grupa u sadašnjem mjestu stanovanja;
- postojanja mjesta za organizirano okupljanje mladih u sadašnjem mjestu stanovanja;
- intenziteta utjecaja crkvenih organizacija u sadašnjem mjestu stanovanja;
- primjerenosti intervencija službe socijalne zaštite u široj sredini;
- primjerenosti intervencija službe socijalne zaštite u užoj sredini;
- stupnja i karaktera integriranosti ispitanika u užu sredinu, a prema procjenama te uže sredine;
- stupnja i karaktera integriranosti ispitanika u užu sredinu, a prema uvidu službe socijalne zaštite;
- boravka u penalnoj instituciji zbog prekršaja (prosječno 5,7% ispitanika);
- boravka u penalnoj instituciji zbog krivičnog djela (prosječno 10,1% ispitanik);
- odnosa ispitanika prema članovima obitelji u usporedbi s razdobljem prije izricanja odgojne mjere;
- odnosa ispitanika prema školovanju ili zaposlenju u usporedbi s razdobljem prije izricanja odgojne mjere;
- ispitanikova izgleda u usporedbi s razdobljem prije izricanja odgojne mjere;
- pripadnosti ispitanika sportskim organizacijama, planinarskom društvu i sl. u usporedbi s razdobljem prije izricanja odgojne mjere;
- pripadnosti kulturno-umjetničkim društvima, Narodnoj tehnici, vatrogasnom društvu i sl. u usporedbi s razdobljem prije izricanja odgojne mjere;
- učenja i usavršavanja u slobodno vrijeme (prosječno 29% ispitanika slobodno vrijeme ponekad ili često koristi u navedenu svrhu);
- dodatnog rada u slobodno vrijeme (prosječno 51% ispitanika u "slobodno vrijeme" radi u smislu privređivanja);
- aktivnog bavljenja sportom u slobodno vrijeme;
- pasivnog bavljenja sportom (praćenja sportskih događaja);
- bavljenja hobbyem;
- političkom aktivnošću;
- čitanjem literature;
- praćenjem TV programa,
- odlazaka u kino;
- odlazaka u disco-klub i sl. klubove;
- odlazaka u "kafić", gostionu i sl.;
- odlazaka u crkvu ili drugo svetište;
- boravka u vjerskoj ili drugoj sekti;
- bavljenja nekim od ostalih sadržaja slobodnog vremena;
- ne bavljenja nikakvim sadržajem u slobodnom vremenu tj. "popunjavanje" slobodnog vremena ne odlaskom nikud i ne bavljenjem ničim";
- bavljenja hobbyem u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- prekomjernog konzumiranja alkohola u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- besposličarenja u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- skitnje u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;

- prosjačenja u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- tapkarenja u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- bježanja iz škole ili napuštanja radnog mjesta u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- osamljenosti u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- šverca (krupniju preprodaju) u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- vezanosti za sferu prostitucije u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- nasilničkog ponašanja u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- narkomanije u odnosu na razdoblje prije izricanja odgojne mjere;
- intenziteta kriminalnog povrata (prosječno 59% ispitanika nije prijavljeno zbog novog krivičnog djela, 13% je prijavljeno jednom, 8% dva puta, a 20% tri ili više puta);
- vrste krivičnih djela počinjenih u povratu (prosječno je neznatno veći broj ispitanika koji vrše istovrsna u odnosu na one koji vrše raznovrsna krivična djela);
- vremena kriminalnog povrata s obzirom na odgojnu mjeru (prosječno gotovo podjednako ispitanici su distribuirani u tri kategorije:
 1. recidivirali prije izricanja odgojne mjere ili u toku odgojne mjere i nakon odgojne mjere
 2. recidivirali samo nakon odgojne mjere i
 3. recidivirali prije izricanja odgojne mjere ili u njenom toku);
- vrste krivičnih djela počinjenih u povratu (prosječno gotovo sasvim jednako riječ je o imovinskim kao i neimovinskim deliktima);
- prekršajne aktivnosti (prosječno 59% nije prijavljivano sucu za prekršaje, 17% je prijavljeno jednom, a 24% dva ili više puta); te, konačno,
- u pogledu poziva od strane organa gonjenja makar ispitanik nije bio prijavljen zbog krivičnog djela niti zbog prekršaja

(prosječno 30% ispitanika biva pozivano u ovakvim okolnostima od čega gotovo polovina više puta).

4.1.2. Procjene probanada

Među 59 varijabli putem kojih su sami ispitanici procjenjivali uspješnost odgojne mjere koja je prema njima bila izvršavana statistički značajna razlika između eksperimentalne i kontrolne grupe dobivena je u odnosu na sedam varijabli. Protivno tome ispitanici se statistički ne razlikuju u pogledu procjena temeljenih na vlastitom iskustvu u vezi s:

- ponašanjem milicije;
- ponašanjem javnog tužioca;
- ponašanjem suca;
- razumijevanjem istinskog problema tadašnjeg maloljetnika od strane službenika milicije;
- razumijevanjem istinskog problema tadašnjeg maloljetnika od strane javnog tužioca;
- razumijevanjem istinskog problema tadašnjeg maloljetnika od strane suca;
- doživljajem prvih kontakata s osobom koja je kasnije postala voditelj odgojne mjere (patronažer);
- sugestijama koje bi ispitanik uputio budućim patronažerima za prve kontakte s maloljetnikom kojemu je izrečena ova odgojna mjera;
- mišljenjem o potrebi za promjenom patronažera;
- poželjnom spolu patronažera u odnosu na spol maloljetnika;
- razumijevanju istinskog problema tadašnjeg maloljetnika od strane patronažera u počecima rada;
- razumijevanjem istinskog problema tadašnjeg maloljetnika od strane patronažera u kasnijem periodu;
- spremnosti patronažera da pomogne maloljetniku;
- učestalosti korištenja objašnjenja od strane patronažera;

- učestalosti korištenja kritike od strane patronažera;
- učestalosti korištenja uspoređivanja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja ocjenjivanja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja zahtjeva od strane patronažera;
- učestalosti korištenja vježbanja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja kontrole od strane patronažera;
- učestalosti korištenja nadzora od strane patronažera;
- učestalosti korištenja skretanja motiva zamjenom cilja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja upozorenja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja opomene od strane patronažera;
- učestalosti korištenja ukora od strane patronažera;
- učestalosti korištenja prijetnje od strane patronažera;
- učestalosti korištenja ograničenja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja zabrane od strane patronažera;
- učestalosti stvaranja ideala kod maloljetnika od strane patronažera;
- učestalosti korištenja dogovora od strane patronažera;
- učestalosti korištenja savjeta od strane patronažera;
- učestalosti korištenja poticaja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja obećanja od strane patronažera;
- učestalosti korištenja pohvale od strane patronažera;
- učestalosti korištenja nagrade od strane patronažera;
- učestalosti korištenja uvjeravanja od strane patronažera;
- prihvaćanjem patronažera od strane maloljetnika u početku rada;
- prihvaćanjem patronažera od strane maloljetnika u kasnijem periodu;
- učestalosti kontakata patronažera i maloljetnika;
- mjestima najčešćih susreta patronažera i maloljetnika (prosječno su se susreti najčešće dešavali u centru za socijalni rad - 50%, u obitelji maloljetnika u 33%, a na nekom trećem mjestu u preostalih 17% slučajeva);
- dominantnom temom u razgovorima patronažera i maloljetnika (prosječno je najčešće bilo riječi o problemima školovanja odnosno zapošljavanja maloljetnika - 54% potom o ponašanju maloljetnika u slobodnom vremenu - 24%, te o obiteljskim prilikama maloljetnika - 18%);
- korisnosti bavljenja dominantnom temom u razgovorima patronažera i maloljetnika (prosječno preko polovine - 53% ispitanika, drži kako je "jako dobro što su se bavili upravo tom temom", 35% smatra kako nije loše što su se time bavili, ali da nisu mnogo napravili, dok 12% ispitanika drži da bi bilo bolje da se tom temom nikada nisu ni bavili);
- načinima najčešćih kontakata patronažera i maloljetnika (prosječno apsolutno dominiraju neposredni susreti tj. sastanci - 98%, u svega 3 slučaja dominiraju ostali oblici: u jednom slučaju pismeni kontakti, u drugom telefonski, a u trećem - porukama);
- vremenom tj. dobi dana najčešćih kontakata patronažera i maloljetnika (prosječno su se najčešće sastajali poslije podne - 38% i oko podneva - 37%, a znatno rjeđe ujutro - 24%, dok su se susreti na večer najčešće dešavali samo u vezi s jednim ispitanikom);
- prosječnim trajanjem susreta patronažera i maloljetnika (prosječno je susret najčešće trajao između 30 i 60 minuta - 53%, potom do 30 minuta - 26%, zatim od jedan do dva sata - 18%, a u četiri slučaja prosječno je trajao više od dva sata);

- adekvatnosti trajanja kontakata patronažera i maloljetnika (prosječno 78% ispitanika drži kako su kontakti "trajali upravo onoliko koliko je bilo potrebno", 15% ispitanika drži kako su bili isuviše dugi, a 7% kako su bili isuviše kratki);
 - adekvatnosti angažmana patronažera u vezi s obitelji maloljetnika (prosječno 75% ispitanika drži kako se patronažer bavio obitelji upravo onoliko koliko je bilo potrebno, 15% drži da se bavio premalo, a 7% da se bavio previše);
 - adekvatnosti angažmana patronažera u vezi sa slobodnim vremenom maloljetnika (prosječno 68% ispitanika drži kako se patronažer bavio slobodnim vremenom maloljetnika onoliko koliko je bilo potrebno, 19% da se bavio previše, a 13% da se bavio premalo);
 - adekvatnosti angažmana patronažera maloljetnikovim osjećajima (prosječno 63% ispitanika odgovara kako je patronažer "jako vodio računa o tome kako se ja osjećam", 30% izjavljuje kako se "bavio mojim osjećajima ali nedovoljno", dok 8% drži da "patronažera nije zanimalo kako se ja osjećam");
 - pozivima na sud tokom mjere (prosječno 51% ispitanika izjavljuje kako je na sud pozivano više puta, 21% jedan put, a 29% nikada);
 - osjećajima maloljetnika prilikom poziva na sud (prosječno više od dvije trećine pozvanih na sud izjavljuje kako im je bilo neugodno, dok preostala trećina izjavljuje kako im je bilo svejedno, a zanemarivo malen postotak - 2,5% izjavljuje kako im je na sudu bilo ugodno);
 - upućivanjem u Disciplinski centar za maloljetnike (prosječno 82% izjavljuje kako nije upućivano u Disciplinski centar);
 - ukupnim trajanjem odgojne mjere (za 39% ispitanika mjera je trajala isuviše dugo, za 5% isuviše kratko, a za 56% "taman toliko koliko je bilo potrebno"); te
 - ukupnom uspješnošću odgojne mjere (prosječno 11% ispitanika odgovara kako bi "bilo bolje za mene da mjera nije bila izricana", 18% da "mjera nije ni pomogla ni odmogla", 22% kako je "mjera bila samo donekle od koristi", a 49% sudi kako je "mjera samo pomogla").
- protivno navedenom statistički značajna razlika putem diskriminativne analize po varijablama dobivena je u odnosu na slijedeće varijable:
 - oštrina izrečene sankcije u odnosu na razloge njenog izricanja (ispitanici eksperimentalne grupe relativno češće izjavljuju kako je mjera dobro odabrana, dok ispitanici kontrolne grupe češće drže kako je mjera bila neadekvatna, najčešće preoštra, potom nepotrebna a u nekim znatno rjeđim slučajevima, i nedovoljno oštra);
 - mišljenje o potrebnoj životnoj dobi dobrog patronažera (za pripadnike eksperimentalne grupe je relativno značajnije da je patronažer starije, ili makar srednje životne dobi, dok pripadnici kontrolne grupe relativno češće drže da su bolji patronažeri mlađe dobi ili pak kako životna dob patronažera nije osobito značajna);
 - mišljenje o poželjnom spolu patronažera (za pripadnike eksperimentalne grupe je relativno češće važno da patronažer bude određenog spola, čak se u podjednakoj mjeri opredjeljuju, dok za pripadnike kontrolne grupe spol nije relevantna karakteristika patronažera);
 - učestalost korištenja ideala od strane patronažera u kontaktu s maloljetnikom (relativno češće korištenje ideala prepoznaju pripadnici eksperimentalne grupe);
 - učestalost korištenja ocjenjivanja od strane patronažera u kontaktu s maloljetnikom (relativno češće korištenje ocjenjivanja prepoznaju također pripadnici eksperimentalne grupe);
 - učestalost patronažerova bavljenja školovanjem ili zaposlenjem maloljetnika (pripadnici eksperimentalne grupe relativno češće izjavljuju kako se ovim problemom patronažer bavio "onoliko koliko je bilo potrebno", dok pripadnici kontrolne grupe

relativno češće misle kako se ovim problemom premalo bavio); te

- mišljenju o upućivanju u Disciplinski centar onih maloljetnika koji se ne pridržavaju dogovora s patronažerom (pripadnici eksperimentalne grupe relativno češće drže kako bi takve maloljetnike trebalo upućivati u Disciplinski centar ili im izreći još oštriju sankciju, dok pripadnici kontrolne grupe relativno češće odgovaraju kako ih zbog toga ne bi trebalo kažnjavati).

Kako je vidljivo, za razliku od procjena uspješnosti datih na razini centara za socijalni rad, sami probandi uključeni u eksperimentalnu grupu u pogledu izloženih indikatora uspješnosti mjere sude kako je eksperimentalni rad rezultirao povoljnijim efektima od uobičajenog. Makar je riječ o relativno malom broju indikatora držimo da ih ne bismo smjeli zanemariti u korektnoj interpretaciji dobivenih rezultata. Naime, držimo da je sam dojam nekadašnjih probanada kako je mjera u odnosu na njih uspjela sam po sebi izuzetno značajan indikator uspješnosti mjere. Kako smo mogli vidjeti na temelju izloženih rezultata razlike počinju već u poimanju oštine izrečene sankcije u odnosu na razloge njenog izricanja pri čemu ispitanici uključeni u eksperimentalnu grupu relativno češće sude kako je mjera dobro odabrana. U istom je smislu i rezultat prema kojemu je upućivanje u Disciplinski centar za maloljetnike, zbog nepridržavanja dogovora s voditeljem po mišljenju ovih ispitanika, opravdano. Dodamo li tome dojam ovih ispitanika kako se patronažer intenzivno bavio zapravo osnovnom obavezom maloljetnika - školovanjem odnosno zapošljavanjem - postaje jasnije zbog čega ispitanici iz eksperimentalne grupe imaju u izloženim dimenzijama povoljnije sudove o uspješnosti mjere.

S druge strane, valja ipak konstatirati kako su razlike uočene u relativno malom broju indikatora u odnosu na broj indikatora uključenih u analizu. U odnosu na značajno veći broj, čak u odnosu na sve indikatore putem kojih su procjenjivali centri za socijalni rad, a i u odnosu na veliku većinu indikatora putem kojih su

procjene davali bivši probandi, nema razlika u uspješnosti mjere. Ovaj rezultat dopušta da se u daljnjoj analizi uspješnosti mjere objedine ispitanici obje grupa te na ukupnom uzorku provede analiza i interpretacija rezultata, dakako s nužnim oprezom kojega nalažu upravo spomenute razlike, kako one ne bi bile sistemski faktor koji, u nekoj od daljnjih analiza pojedinih izvan temeljne hipoteze postavljenih pitanja, eventualno zamagljuje istinski rezultat analize.

4.2. Diskriminativna analiza rezultata katamnističkog istraživanja po skupovima varijabli

Kako nije rijedak slučaj u istraživanjima tematike slične ovoj da analiza relacija među pojedinim parovima varijabli rezultira jednim, a analiza relacija skupa varijabli bitno drugačijim ishodom, odlučili smo provesti i diskriminativnu analizu među pripadnicima eksperimentalne i kontrolne grupe analizirajući istovremeno čitave skupove varijabli: najprije varijable namijenjene centrima za socijalni rad, a potom varijable namijenjene samim ispitanicima - nekadašnjim probandima.

4.2.1. Procjene centara za socijalni rad

Diskriminativna analiza varijabli efikasnosti namijenjenih stručnim timovima centara za socijalni rad, konstatirajmo to prije svega, rezultirala je statistički značajnom diskriminativnom funkcijom ($LAMBDA = .38228$; $F = 15.6853$ $Q = 0110$).

U donjoj tabeli ćemo prezentirati vrijednosti po varijablama koje tvore diskriminativnu funkciju: Inspekcijom rezultata prezentirane tabele moguće je uočiti kako diskriminativnu funkciju naročito tvori život u vanbračnoj zajednici s partnerom koji ima djecu iz ranije veze, s kojim ima djecu, u nepovoljnim ekonomskim i stambenim prilikama ili život s roditeljima odnosno rodbinom te zaposlenost u kojoj ispitanik jedva zadovoljava ili pak nezaposlenost zbog objektivnih razloga.

Uzimajući u obzir vrijednost centroida ($E = 4839$; $K = -.3849$) te vodeći računa o poretku kategorija po varijablama postaje jasno da su, prema procjenama stručnih timova centara za

TABELA 1: DISKRIMINATIVNI KOEFICIJENTI I UZORAK DISKRIMINATIVNOG FAKTORA KATAM-NESTIČKIH VARIJABLI PRVOG SKUPA

	C	F		C	F
EKPRI	-.27	-.39	SEKTA	.18	.16
STAPRI	-.24	-.44	NIKUD	.08	.02
BRAK	.29	.50	OSTALO	.07	-.03
VLADJE	.14	.40	HOPRI	-.12	-.32
DJEPAR	.35	.47	KONALK	-.07	.08
INOZE	.02	-.02	BESPOS	-.13	.09
VOJNI	.07	.21	SKIPRI	.01	.23
KIMEZI	.12	.48	PROPRI	.01	.17
KVALIT	-.18	-.27	TAPPRI	.17	.22
SKOLOV	.14	-.06	BJEPRI	-.03	.16
ZAFOS	.32	.23	SKOPRI	.03	.05
STROCI	.06	.05	OSAM	-.01	.11
PROSTA	-.04	.02	SVERC	.11	.37
DEVRU	-.02	.08	PROSTI	.17	.31
DRGOKU	-.12	-.09	NASIL	.16	.22
UTJEDR	-.04	-.01	NARKO	.15	.32
INTSIR	.15	.22	KRIMI	.11	.35
INTUZO	-.07	-.17	VRSTA	.06	.32
INTEG	-.12	-.12	PREKR	.09	.17
INTANK	-.04	-.13	POZIV	.12	.18
PENAL	-.01	.15	KADA	.18	.38
PENKRI	-.09	.05	KRINAK	.01	.33
ODPOR	-.12	-.01			
ODSKO	.02	.06			
IZGLED	-.01	-.02			
SPOREG	.09	.01			
KULTU	-.05	-.19			
USAVR	.07	-.14			
DORAD	-.16	-.24			
SPORAK	-.13	-.23			
SPORPA	-.03	-.21			
HOBBY	-.01	-.19			
POLIT	-.02	.08			
CITLIT	.01	.01			
GLETV	.08	.12			
KIND	-.12	-.24			
DISCO	-.08	-.30			
KAFIC	.04	.12			
CRKVA	.10	.13			

socijalni rad, pripadnici eksperimentalne grupe uspješniji u pogledu zasnivanja vlastite obitelji i zapošljavanja, ali da žive u lošijim ekonomskim i stambenim prilikama. Imajući na umu socijalnopedagoški karakter izvršenja mjere tj. domašaje socijalnopedagoških postupaka u okviru mjere tada bez sumnje valja konstatirati kako je mjera polučila bolje rezultate u odnosu na pripadnike eksperimentalne grupe pošto su ekonomske i stambene prilike maloljetnika u pravilu, nažalost, izvan domašaja voditelja odgojne mjere i ostalih realizatora pojedinih zadataka čiji rad koordinira voditelj.

4.2.2. Procjene probanada

I diskriminativna analiza varijabli efikasnosti namijenjenih bivšim maloljetnicima - probandima rezultirala je statistički značajnijom diskriminativnom funkcijom, što je bilo i očekivano već na temelju izložene deskripcije rezultata (LAMBDA = 14216; F = 15.9735; Q = .0001).

Uvidom u rezultat prezentirane tabele zaključujemo kako ovu diskriminativnu funkciju definira iskustvo probanda o voditelju odgojne mjere (koji se premalo bavio maloljetnikom, koji je rijetko koristio pedagoške postupke ocjenjivanja, stvaranja ideala i skretanja motiva zamjenom cilja, koji u početku uopće nije shvatio istinski problem maloljetnika, a kojega je

TABELA 2: DISKRIMINATIVNI KOEFICIJENTI I UZORAK DISKRIMINATIVNOG FAKTORA KATAM-NESTIČKIH VARIJABLI DRUGOG SKUPA

	C	F		C	F
RAZLOG	-.23	-.47	PRIJET	.05	.26
MILIC	-.03	-.33	ORGAN	.03	.25
TUZIOC	-.15	-.41	ZABRAN	-.05	.13
PONSU	-.11	-.39	POCPRI	-.05	-.34
MILSWA	.02	-.31	KASPRI	-.07	-.50
TUZSWA	.09	-.27	PATKON	-.12	-.48
SUDSWA	.04	-.35	SUSPAT	.01	.08
PRVKON	.05	.11	NAJRAZ	.04	.12
BUDPAT	.19	.35	TEMA	-.03	-.51
PROPAT	-.17	-.32	NAJKON	-.04	.02
DOBPAT	.22	.16	DOBADA	-.09	-.02
SPOPAT	.29	.32	TRASUS	-.14	-.32
ISTPO	.17	.09	DUZSUS	-.18	-.52
PATSWA	-.20	-.54	BAVOB	-.12	-.49
PROBLE	-.08	-.55	BAVSKO	-.24	-.57
POMOG	-.04	-.51	BAVSLD	-.16	-.48
OBJAS	-.03	-.33	BAVOS	-.14	-.59
KRITI	.04	.11	POZSUD	.20	-.10
IDEAL	-.22	-.49	OSJESU	-.03	-.19
USPOR	-.08	-.32	DISCE	-.01	.02
UVJE	.10	-.30	MISDIS	-.28	-.49
ZAHITJE	.01	-.13	TRAKJE	-.08	-.44
DOGOV	.12	-.26	UKLUSP	-.17	-.58
UVJEZ	-.03	-.41			
KONTRO	-.16	-.33			
POTICA	-.11	-.34			
OBECA	-.02	-.30			
SAVJET	.20	-.17			
OCJEN	-.23	-.60			
POHVA	-.04	-.37			
NAGRA	-.02	-.35			
SKRETA	-.19	-.60			
NAZI	-.11	-.35			
UPOZO	.07	-.20			
OPOMI	-.11	-.17			
UKOR	-.10	.02			

kasnije shvatio tek donekle, te kojega nisu dovoljno zanimali osjećaji maloljetnika), mišljenje probanda o dobrom voditelju kojemu nije važan spol, ali je poželjno da je srednje dobi te mišljenje probanda o odgojnoj mjeri koja je preoštro izrečena, koja nije ni pomogla ni odmogla maloljetniku, a u okviru koje ne bi trebalo izricati upućivanje u Disciplinski centar za maloljetnike zbog maloljetnikova nepridržavanja dogovora s voditeljem. Uz vrijednost centroida ($E = -.8410$; $K = .6594$) te uz napomenu kako su pretežne negativne vrijednosti po varijablama strukturirale ovu diskriminativnu funkciju, valja zaključiti kako su opservacije ispitanika eksperimentalne grupe prema njima primijenjenu odgojnu mjeru bez sumnje odraz veće uspješnosti odgojne mjere u odnosu na njih same.

4.3. Faktorska analiza rezultata katamnestičkog istraživanja po skupovima varijabli

4.3.1. Procjene centara za socijalni rad

Postupkom faktorizacije omeđenim šezdeset i jednom varijablom putem kojih su uspješnost odgojne mjere procjenjivali stručni radnici centara za socijalni rad dobiveno je 15 značajnih faktora.

Uvidom u vrijednosti u narednim tabelama (tabela br. 4 i br. 5) tj. uvidom u matricu skupa (koso latentno rješenje) i matricu strukture u mogućnosti smo saznati od kakvih se čestica naročito sastoji svaki od spomenutih 15 faktora uspješnosti odgojne mjere.

Prvi faktor mahom tvore varijable koje na različite načine ukazuju na obilježja eventual-

nih recidivizma nekadašnjih probanda, ali svaki puta je odgovor identičan - nema recidive. Stoga bez velikog dvoumljenja ovaj faktor možemo nazvati **IZOSTANKOM RECIDIVE**.

Drugi se faktor u najvećoj mjeri artikulira oko prestanka nekih formi socijalnopatološkog ponašanja, koje su inače prije ove odgojne mjere karakterizirale ponašanje maloljetnika (tapkarenje, prosjačenje, prostitucija, narkomanija, skitnja). S obzirom da je riječ o oblicima socijalnopatološkog ponašanja, ovaj smo faktor nazvali **PRESTANKOM NEAGRESIVNIH FORMI SOCIJALNOPATOLOŠKOG PONAŠANJA**.

Treći se faktor u relativno najvećoj mjeri sastoji od čestica koje definiraju karakteristike sredine u kojoj stalno prebiva nekadašnji proband. Riječ je o sredini u kojoj uglavnom nema devijantnih grupa te u kojoj su intervencije službe socijalne zaštite uglavnom primjerene potrebama te sredine. Stoga smo ovaj faktor nazvali faktorom **PREBIVALIŠTA U "ZDRAVOJ" SREDINI**.

Četvrti se faktor pretežno sastoji od čestica vezanih za obitelj ispitanika. Riječ je pretežno o ispitanicima koji žive u bračnoj ili vanbračnoj zajednici, neznatno rijeđe s roditeljima ili s rodbinom, a koji imaju vlastitu djecu. Ovaj smo faktor stoga imenovali faktorom **OSNIVANJA VLASTITE OBITELJI**.

Peti se faktor sastoji od različitih obilježja sadržaja slobodnog vremena (aktivnog i pasivnog bavljenja sportom, bavljenja hobbyem, čitanjem literature). Stoga ga imenujemo faktorom **SADRŽAJNOG SLOBODNOG VREMENA**.

Dobra socijalna integriranost u užu sredinu, koju inače karakteriziraju relativno zadovoljavajući međuljudski odnosi, prema procjeni same te sredine i prema procjeni anketara osnovna je karakteristika šestog faktora, kojega stoga nazivamo faktorom **DOBRE SOCIJALNE INTEGRACIJE**.

Sedmi faktor u relativno najvećoj mjeri tvore oni oblici socijalnopatološkog ponašanja, time što su prestali biti osnovno obilježje ponašanja ispitanika, a koji su uglavnom agresivnog karaktera. Riječ je prije svega upravo o nasilničkom ponašanju, kojemu se pridružuje

TABELA 3: ZNAČAJNI FAKTORI

	LAMBDA	PART OF COMMON	ACCUMULATED	
1	7.71	.13	.13	
2	4.96	.08	.21	
3	4.03	.07	.27	
4	3.10	.05	.32	
5	2.66	.04	.37	
6	2.38	.04	.41	
7	2.00	.03	.44	
8	1.84	.03	.47	
9	1.78	.03	.50	
10	1.75	.03	.53	
11	1.63	.03	.55	
12	1.53	.02	.58	
13	1.47	.02	.63	
14	1.39	.02	.63	
15	1.27	.02	.65	LAST COUNTED EIGENVALUB

TABELA 4: MATRICA SKLOPA – KOSO LATENTNO RJEŠENJE

	OBG 1	OBG 2	OBG 3	OBG 4	OBG 5	OBG 6	OBG 7	OBG 8	OBG 9	OBG 10	OBG 11	OBG 12	OBG 13	OBG 14	OBG 15
EKOPRI	-.04	-.08	-.03	.07	.02	-.05	.00	.82	.04	.10	.07	-.01	-.08	.04	.00
STAPRI	-.04	-.04	-.05	.06	-.01	.05	-.01	.90	-.04	-.10	.01	-.01	-.01	.06	-.13
BRAK	.05	.08	.01	.88	-.08	.06	.07	.09	-.05	-.02	-.01	.05	-.01	-.03	.01
VLADJE	-.07	-.17	.08	.84	.02	-.01	.02	-.05	.04	-.08	.04	-.02	.05	-.01	-.09
DJEPAR	-.13	.03	.08	.36	-.09	-.17	-.02	-.27	-.14	.21	.28	-.17	.15	.28	.13
INOZE	-.29	-.04	.43	.06	.13	-.12	-.05	-.01	.25	.21	.12	-.11	.12	-.13	-.11
VOJNI	.25	.05	.25	.19	.08	.21	-.03	.01	-.02	.22	-.35	-.06	-.05	-.12	.04
KIMEZI	.04	.11	-.07	.90	.04	-.16	-.03	.09	.00	.09	-.05	.04	.12	-.05	.06
KVALIT	-.02	.11	-.11	-.08	.01	.83	-.04	.15	-.04	-.01	.08	.06	-.03	.11	-.01
SKOLOV	.09	.16	-.04	-.23	.00	-.10	-.09	.32	-.07	.52	.01	-.04	.11	.06	-.01
ZAPOŠ	.06	-.13	.07	.16	-.14	.14	.06	.11	.09	.46	-.09	-.08	-.05	-.11	.27
STRUCI	.02	-.07	-.01	.02	-.08	.22	-.13	-.03	-.02	.49	.28	-.20	-.23	-.12	.16
PROSTA	.05	.18	.15	.14	-.15	.04	-.09	.36	.05	-.14	-.12	.01	-.46	.01	.18
DEVGRU	.02	.05	.76	.09	.15	.09	.00	.01	.05	-.20	.07	-.05	-.14	.05	-.03
DRGOKU	-.01	.09	.07	-.09	-.12	-.01	-.05	.18	-.10	.04	.01	-.24	-.05	.75	-.04
UTJEDR	-.04	-.07	.11	-.01	.09	.06	.00	-.06	.12	-.04	.12	.20	.02	.63	.03
INTJSR	.15	-.13	.64	-.16	-.23	.03	.05	-.17	-.19	.32	-.18	.15	.15	.22	-.08
INTUZO	-.03	-.13	-.02	.08	.02	.11	.20	.45	-.12	.16	-.02	.03	.37	.10	.10
INTEG	-.03	.05	.08	-.01	-.01	.93	-.03	-.04	.01	-.01	-.07	-.03	.03	-.06	.07
INTANK	-.03	.03	.08	-.04	.02	.90	.01	-.04	.07	.02	-.01	-.03	.04	.01	.00
PENAL	.09	.07	.02	-.01	-.12	.18	.07	-.04	.73	-.12	.05	-.03	.02	-.12	.04
PENKRI	.19	-.07	.15	-.10	-.14	-.01	.08	.11	.50	-.12	-.05	.08	-.07	-.05	.45
ODPOR	-.10	-.11	-.07	.18	-.17	.33	.14	.13	.05	.45	.09	.09	-.03	-.01	-.11
ODSKO	-.04	-.15	.08	.01	.06	-.09	.23	.01	-.02	.68	-.04	-.01	-.08	.00	.15
IZGLEĐ	-.07	-.03	.04	.00	.11	.07	-.09	-.22	-.07	.63	.00	.21	-.16	.22	-.17
SPOREG	.14	.12	-.15	-.03	.31	-.12	-.36	-.13	.40	.31	.05	-.08	-.09	.15	-.19
KULTU	-.21	.23	-.08	-.01	.38	-.22	-.18	.08	.54	.18	-.18	.19	-.15	.09	-.23
USAVR	.28	-.01	-.14	-.15	.33	.14	-.01	.15	-.08	.33	.01	.10	.22	.12	-.22
DORAD	-.12	-.15	-.17	.03	.26	.21	.19	-.14	.07	.00	.14	.47	-.02	.05	.03
SPORAK	.05	-.12	-.01	.04	.79	.04	-.08	-.15	.01	.19	.13	-.10	.06	-.05	-.09
SPORPA	-.02	-.16	.08	.00	.41	.13	-.01	.08	.05	.16	.38	-.17	.15	-.28	-.09
HOBBY	.12	-.01	.10	-.04	.72	-.04	.23	.13	-.15	-.18	-.03	-.01	.06	-.06	.11
POLIT	.12	.09	.08	-.11	-.08	-.01	.13	.04	-.05	-.04	.73	.01	.05	-.04	.01
CITLIT	.43	.22	.04	-.01	.25	.11	-.21	.19	-.43	.16	-.02	.01	-.12	-.15	.09
GLETV	.14	.05	.06	.09	-.06	-.04	.01	.01	-.01	-.01	-.03	.74	-.08	-.12	.05
KIND	-.04	-.01	-.08	-.21	-.12	-.13	-.24	.04	-.03	.28	-.03	.44	.24	.06	.12
DISCD	-.08	.49	.10	-.30	-.03	-.16	-.48	.33	.13	.05	.00	-.07	.21	-.04	.34
KAFIC	.15	-.22	-.34	.09	.07	.23	.55	-.07	-.13	-.14	-.40	.02	-.06	.23	-.01
CRKVA	.14	.01	-.18	.19	.04	.02	-.04	.01	.02	-.02	.64	.01	-.18	.22	.10
SEKTA	.00	.10	.00	.13	-.02	.03	-.04	-.02	.01	-.09	-.03	-.04	.83	-.03	.10
NIKUD	-.06	-.02	-.13	.02	.14	.07	-.08	-.13	-.04	.01	.06	.05	.11	.02	.81
OSTALO	-.04	-.22	.17	.13	.24	.06	.03	.06	.17	-.48	.19	.25	.04	.32	.14
HOPRI	-.17	.09	.03	-.02	.76	-.01	-.02	.03	-.01	-.15	-.23	.06	-.11	.03	.26
KONALK	-.04	.14	.06	-.01	.04	-.01	.65	.22	.06	-.10	.04	-.02	-.01	.01	-.08
BESPOS	-.05	.12	-.01	-.02	.10	-.11	.59	.08	.05	.26	.08	-.11	-.16	-.04	.05
SKIPRI	.05	.52	-.11	.01	.03	-.09	.29	-.08	-.01	.15	.15	.01	-.04	-.10	.15
PROPRI	-.10	.74	-.10	.13	-.01	.24	-.06	-.12	.07	.02	.11	-.05	.05	.02	-.26
TAPPRI	-.01	.76	.01	.00	.03	.26	-.02	-.13	-.01	-.09	.04	.01	.02	-.07	.06
BJEPRI	-.12	.46	-.04	.06	-.01	.02	.02	-.25	-.30	.12	-.08	-.08	-.24	.14	.29
SKOPRI	-.18	-.20	.11	-.13	-.12	-.10	.44	-.04	.15	.28	.18	.12	-.03	-.08	.27
OSAM	-.12	.19	.02	.19	-.11	.00	.02	.02	.12	.49	-.11	.30	.03	-.14	-.14
SVERC	.12	.29	.03	.09	.15	-.25	.38	-.02	-.00	.19	-.19	-.30	.06	.17	.12
PROSTI	.05	.63	.11	-.03	-.04	.04	.29	.03	.15	-.18	-.05	-.04	.07	.09	-.21
NASIL	-.01	.12	.03	-.17	-.02	-.07	.80	-.04	.03	.04	.08	.03	.08	-.11	-.10
NARKO	.11	.64	.01	-.10	-.06	-.19	.11	.05	-.04	.03	.02	.33	.08	.10	.08
KRIMI	.85	.00	.05	-.03	-.01	.07	.06	-.05	.15	-.01	-.02	.00	.09	-.02	-.04
VRESTA	.90	-.04	.01	.06	.06	-.14	-.04	.00	-.06	-.01	.08	.01	-.11	-.01	.01
PREKR	.15	-.09	-.05	-.11	.08	.08	.01	-.07	.32	.22	-.33	-.21	.13	.26	.15
POZIV	.25	-.13	-.28	.02	-.20	.05	.02	-.02	.42	.13	-.01	-.20	.03	.12	.09
KADA	.93	-.00	.01	.02	-.05	-.03	-.04	-.05	.01	.01	.06	.05	.03	-.01	-.02
KRINAK	.92	-.01	.01	-.03	-.02	-.03	.04	-.02	.04	-.05	.04	.03	-.01	-.00	-.04

TABELA 5: MATRICA STRUKTURE – KOSO LATENTNO RJEŠENJE

	OBG 1	OBG 2	OBG 3	OBG 4	OBG 5	OBG 6	OBG 7	OBG 8	OBG 9	OBG 10	OBG 11	OBG 12	OBG 13	OBG 14	OBG 15
EKPRI	.10	-.15	.08	.09	.24	.22	.10	.86	.08	.39	.09	.10	-.09	.17	.20
STAPRI	.04	-.15	.02	.04	.19	.21	.02	.85	-.02	.19	.02	.06	.00	.16	.02
BRAK	.14	.06	.14	.89	-.11	.13	.17	.07	-.06	.11	.07	.05	-.13	.06	.03
VLADJE	.02	-.14	.14	.83	-.09	.02	.10	-.07	-.04	-.03	.09	-.03	-.13	.05	-.09
DJEPAR	-.11	.09	.13	.40	-.12	-.15	.13	-.23	-.21	.10	.29	-.09	.06	.22	.04
IMOZE	-.20	.03	.40	.05	.13	.01	.02	.04	.16	.17	.14	-.07	.06	-.11	-.04
VOJNI	.37	.07	.35	.25	.13	.40	.20	.19	.19	.39	-.27	-.06	-.15	.03	.22
KIMEZI	.12	.07	.06	.86	-.01	-.01	.19	.08	-.05	.17	.04	.07	.00	.04	.08
KVALIT	.12	.09	.06	-.01	.26	.84	.18	.36	.10	.35	.13	.11	-.08	.16	.18
SKOLDV	.12	.12	.04	-.19	.20	.13	.10	.45	.02	.53	.01	.07	.06	.14	.15
ZAPOS	.26	-.07	.22	.26	.03	.42	.33	.34	.26	.63	-.05	-.03	-.17	.01	.46
STRUCI	.14	.01	.13	.12	.10	.40	.17	.17	.10	.53	.29	-.12	-.32	-.08	.32
PROSTA	.18	.16	.27	.19	-.08	.17	.11	.32	.14	.13	-.08	-.01	-.51	.08	.23
DEVGRU	.14	.15	.81	.20	.17	.22	.16	.09	.09	.06	.16	-.02	-.22	.12	.10
DRGOKU	.08	.02	.14	-.02	-.07	.03	.01	.22	-.03	.12	-.06	-.13	-.07	.73	-.05
UTJECD	.11	-.09	.20	.05	.16	.14	.03	.11	.13	.14	.11	.30	.01	.67	.09
INTSIR	.20	-.03	.63	.01	-.14	.12	.16	.00	-.02	.32	-.16	.19	.07	.35	.04
INTUZO	.09	-.15	.08	.11	.24	.31	.26	.60	-.05	.39	.03	.14	.33	.20	.27
INTEB	.16	.07	.22	.07	.19	.93	.21	.21	.21	.33	-.01	-.03	-.05	-.01	.25
INTANK	.18	.07	.23	.05	.22	.93	.24	.22	.25	.36	.03	-.01	-.05	.07	.21
PENAL	.31	.04	.10	.00	-.12	.29	.09	-.01	.77	.05	-.06	-.12	-.05	-.09	.14
PENKRI	.45	-.10	.24	-.05	-.04	.21	.13	.21	.63	.16	-.10	.05	-.12	.03	.56
ODPOR	.05	-.01	.10	.29	.01	.50	.36	.32	.12	.61	.12	.15	-.15	.11	.11
OBSDO	.13	.02	.23	.14	.20	.26	.46	.30	.09	.79	.04	.11	-.19	.12	.39
IZGLED	-.01	.07	.14	.10	.20	.22	.13	.04	-.01	.59	.06	.31	-.22	.31	-.02
SPORES	.21	-.01	-.12	-.10	.26	.01	-.29	-.01	.42	.19	-.03	-.05	-.08	.18	-.12
KULTU	-.10	.15	-.05	-.12	.30	-.07	-.15	.12	.43	.18	-.19	.21	-.14	.13	-.17
USAVR	.29	-.06	-.06	-.13	.47	.31	.05	.37	.04	.42	.03	.20	.21	.22	.02
DORAD	-.06	-.06	-.07	.05	.35	.27	.18	.06	.01	.20	.24	.52	-.01	.09	.15
SPORAK	.09	-.10	.03	-.01	.78	.22	.05	.11	.01	.24	.23	.02	.09	-.02	.09
SPORPA	.01	-.10	.11	-.01	.52	.29	.05	.24	.02	.23	.44	-.08	.13	-.26	.11
HOBBI	.14	.06	.16	-.05	.75	.17	.21	.29	-.14	.11	.14	.10	.09	-.02	.29
POLIT	.07	.19	.17	.01	.08	.06	.24	.06	-.12	.07	.74	.09	-.01	.00	.11
CITLIT	.34	.17	.13	.03	.40	.24	.04	.32	-.25	.29	.11	.09	-.14	-.06	.25
GLETV	.11	.07	.12	.04	.04	.02	.09	.06	-.02	.13	.07	.72	-.09	.01	.13
KIND	-.08	-.11	-.12	-.26	.03	-.13	-.22	.11	-.04	.16	-.05	.48	.28	.11	.10
DISCO	-.07	.26	.06	.42	.12	-.12	-.32	.27	.12	.00	-.03	-.03	.21	-.08	.25
KAFIC	.21	-.12	-.24	.17	-.01	.24	.39	.02	-.02	.08	-.37	-.01	-.05	.26	.06
DRKVA	.18	.03	-.02	.26	.14	.12	.10	.08	-.02	.12	.63	.10	-.22	.20	.17
SEKTA	-.02	-.04	-.07	.01	.01	-.05	-.10	-.05	-.04	-.18	-.06	-.03	.81	-.05	.02
NIKUD	.10	-.06	-.03	-.01	.29	.18	.07	.07	.03	.18	.13	.14	.10	-.01	.78
OSTALO	.09	-.25	.19	.11	.26	.08	-.08	.13	.11	-.21	.21	.29	.09	.34	.16
HOPRI	-.08	.08	.07	-.12	.75	.14	.01	.21	-.04	.10	-.06	.16	-.05	.03	.34
KONALK	.01	.35	.20	.11	.08	.17	.67	.22	.02	.23	.13	.02	-.11	.03	.09
BESPOS	.04	.38	.18	.14	.16	.19	.74	.19	.04	.51	.18	-.03	-.29	-.01	.25
SKIPRI	.02	.66	.05	.09	.08	.06	.55	-.07	-.07	.29	.25	.06	-.17	-.14	.23
PROPRI	-.17	.74	-.01	.12	-.03	.15	.21	-.21	-.03	.04	.15	-.05	-.07	-.05	-.27
TAPPRI	-.06	.78	.12	.01	.06	.22	.28	-.17	-.04	.05	.13	.00	-.10	-.14	.05
BJEPRI	-.15	.55	.07	.12	-.01	.01	.30	-.23	-.30	.16	.04	-.02	-.32	.06	.20
SKOPRI	-.04	.03	.22	.00	.01	.13	.51	.12	.13	.44	.23	.18	-.11	-.05	.41
OSAH	-.06	.25	.15	.23	-.02	.15	.26	.11	.10	.50	-.05	.32	-.08	-.04	-.01
SVERC	.19	.40	.16	.17	.09	-.01	.52	.04	.05	.33	-.13	-.23	-.06	.18	.21
PROSTI	.02	.70	.20	.03	-.09	.06	.42	-.10	.09	-.01	-.01	-.07	-.05	.06	-.16
NASIL	-.02	.41	.14	-.01	-.02	.08	.78	-.03	-.03	.24	.16	.04	-.03	-.11	.07
NARKO	.04	.66	.14	.11	-.01	-.10	.35	-.01	-.10	.17	.12	.36	-.03	.11	.11
KRIMI	.90	-.06	.15	.07	.03	.25	.11	.07	.42	.14	-.09	-.05	.03	.13	.19
VRSTA	.86	-.11	.10	.16	.08	.05	.02	.09	.18	.09	.05	-.01	-.13	.13	.19
PREKR	.41	-.17	.04	.11	.08	.28	.07	.13	.50	.33	-.40	-.18	.07	.34	.26
POZIV	.43	-.22	-.20	.04	-.20	.16	.00	.04	.55	.15	-.17	-.24	-.01	.16	.15
KADA	.92	-.08	.11	.13	-.01	.13	.03	.05	.28	.11	.00	.01	-.02	.14	.15
KRINAK	.99	-.07	.11	.09	.01	.13	.08	.06	.30	.08	-.02	-.01	-.05	.14	.16

prekomjerno konzumiranje alkohola, besposličarenje i skitnja. Ovaj smo faktor imenovali faktorom **PRESTANKA AGRESIVNIH FORMI SOCIJALNOPATOLOŠKOG PONAŠANJA**.

Osmi je faktor pretežno sazdan od čestica kojima se definiraju povoljne stambene i općenito ekonomske prilike te ga stoga nazivamo faktorom **POVOLJNIH EKONOMSKIH PRILIKA**.

Odsustvo upućivanja bivših probanada na izdržavanje kazne u penalnoj instituciji, prepoznatljivo u dvije vodeće varijable, navodi nas da deveti faktor nazovemo faktorom **ODSUSTVA PENALNOG TRETMANA**.

Bolji odnos prema školovanju ili zaposlenju nego prije odgojne mjere, relativno zadovoljavajući odnos prema zaposlenju, bolji odnos prema porodici te bolji izgled ispitanika navode nas na zaključak da deseti faktor nazovemo faktorom **ODGOVORNOG ODNOSA PREMA OBAVEZAMA**.

Jedanaesti je faktor pretežno strukturiran od čestica kojima se definira politička i vjerska aktivnost ispitanika, ali zapažamo i pasivan odnos prema sportu i relativno učestalije prijavljivanje sucu za prekršaje, te smo stoga ovaj faktor nazvali faktorom **POLITIČKE I VJERSKE AKTIVNOSTI**.

Gledanje TV programa, odlazak u kino, neosamljenost u odnosu na razdoblje prije odgojne mjere, neuzimanje droga uz povremeni dodatan rad, ali uz nedozvoljenu trgovinu i pozivanje na sud naveli su nas na zaključak da dvanaesti faktor nazovemo faktorom **PASIVNOG SLOBODNOG VREMENA UZ NEDOZVOLJENU TRGOVINU**.

Kako u ovom faktoru dominira čestica o odlasku u vjersku ili neku drugu sektu u slobodno vrijeme (s pozitivnim predznakom) te kako nisu zanemarive vrijednosti u vezi stambenih prilika (s negativnim predznakom) trinaesti ćemo faktor nazvati faktorom **NEPRIPADANJA SEKTAMA**.

Kako četrnaesti faktor napose definiraju čestice koje opisuju mjesta organiziranog okupljanja mladih u relativno širem području uz mjesto stanovanja te čestica o utjecaju

crkvenih organizacija u mjestu stanovanja nazivali smo ga faktorom **ORGANIZIRANOG OKUPLJANJA MLADIH**.

Posljednji, petnaesti faktor, iako nije osobito jasno definiran, karakteriziran je izbjegavanjem ostajanja kod kuće u slobodno vrijeme, neboravkom u penalnoj ustanovi, povremenom nestalnom zaposlenju, relativnoj ustrajnosti u zaposlenju i zadovoljavajućim odnosom prema školovanju odnosno zaposlenju. Upravo zbog ovih posljednjih čestica nazivamo ga faktorom **ISPUNJENOG SLOBODNOG VREMENA**.

Obratimo li pažnju na vrijednosti korelacija među faktorima (tabela br. 6) uočićemo kako su najveće vrijednosti vezane uz faktore srodne strukture (npr. prvi i deveti, drugi i deveti, sedmi i deseti, osmi i deseti).

Kako vidimo, putem 15 faktora dobili smo relativno raznovrsne pokazatelje uspješnosti odgojne mjere izvaninstitucionalnog tipa. Usporedbe radi podsjećamo kako je u ranije spoemenutom istraživanju efikasnosti zavodskog tretmana maloljetnih delinkvenata u Hrvatskoj V. Kovačević našao 14 faktora koje je nazvao slijedećim imenima: radna aktivnost u periodu nakon tretmana (pozitivno usmjerenje), zadovoljstvo drugih s ponašanjem maloljetnika prije tretmana (pozitivno usmjerenje), druženje s prostituiranim grupama u postpenalnom periodu (negativno usmjerenje), odnos porodice i ispitanika u postpenalnom periodu (pozitivno usmjerenje), prekršajna aktivnost u periodu prije tretmana (negativno usmjerenje), aktivnost u makrosocijalnim grupama u postpenalnom periodu (negativno usmjerenje), percepcija tretmana u postpenalnom periodu (pozitivno usmjerenje), aktivnost u prosjačenju u postpenalnom periodu (negativno usmjerenje), drogiranje u postpenalnom periodu (negativno usmjerenje), agresivno ponašanje u postpenalnom periodu (negativno usmjerenje) te prebivanje u urbanoj sredini u postpenalnom periodu (usmjerenje prema većim urbanim aglomeracijama).

TABELA 6: MATRICA KORELACIJA MEĐU FAKTORIMA

	OBQ1	OBQ2	OBQ3	OBQ4	OBQ5	OBQ6	OBQ7	OBQ8	OBQ9	OBQ10	OBQ11	OBQ12	OBQ13	OBQ14	OBQ15
OBQ 1	1.00	-.09	.11	.12	.05	.19	.08	.12	.31	.15	-.05	-.04	-.05	.16	.23
OBQ 2		1.00	.13	.01	.01	.02	.35	-.12	-.07	.11	.10	.01	-.14	-.07	-.01
OBQ 3			1.00	.14	.06	.17	.19	.10	.07	.18	.09	.04	-.11	.11	.14
OBQ 4				1.00	-.08	.10	.22	.00	-.04	.13	.09	.01	-.12	.08	.02
OBQ 5					1.00	.23	.02	.26	-.03	.21	.17	.14	.06	.03	.19
OBQ 6						1.00	.24	.26	.20	.37	.05	.02	-.08	.06	.21
OBQ 7							1.00	.08	-.02	.37	.12	.03	-.14	.03	.22
OBQ 8								1.00	.06	.34	.02	.09	-.00	.14	.20
OBQ 9									1.00	.14	-.14	-.07	-.05	.06	.12
OBQ 10										1.00	.05	.14	-.15	.15	.28
OBQ 11											1.00	.11	-.05	-.07	.08
OBQ 12												1.00	.02	.12	.08
OBQ 13													1.00	-.01	-.04
OBQ 14														1.00	-.00
OBQ 15															1.00

Razumije se da su ovi faktori dobiveni na setu drugačijih varijabli, ali ipak valja primijetiti bitnu razliku među faktorima: u njima se kao kriterij uspješnosti (neuspješnosti) neusporedivo češće susreću ponašanja ispitanika koja imaju obilježja socijalnopatološkog. To je svakako posljedica bitne razlike među populacijama iz kojih su izvučeni uzorci ispitanika. U ovom se slučaju, naime, radi o znatno "težoj" populaciji prema kojoj je stoga i bila primijenjena zavodska (po koječemu složenija) krivična sankcija.

4.3.2. Procjene probanada³

U setu varijabli namijenjenih samim ispitanicima - bivšim probandima faktorizacijom smo dobili četrnaest značajnih faktora.

U narednim tabelama (br. 8 i 0) prezentirani su koso latentno rješenje matrice sklopa i matrice strukture uvidom u koje je moguće saznati doprinos pojedinih čestica svakom od spomenutih faktora.

Prvi je faktor definiran zadovoljstvom ispitanika stupnjem shvaćanja na koji je njegov istinski problem tokom rada na izvršenju mjere nailazio kod patronažera, zadovoljstvom ispitanika interesom koji je patronažer pokazivao za njegove osjećaje te spremnošću patronažera da pomogne maloljetniku. Stoga

TABELA 7: ZNAČAJNI FAKTORI

I	LAMBDA	PART OF COMMON	ACCUMULATED	
1	9.76	.17	.17	
2	5.78	.10	.26	
3	3.23	.05	.32	
4	2.27	.04	.36	
5	2.21	.04	.39	
6	2.03	.03	.43	
7	1.85	.03	.46	
8	1.68	.03	.49	
9	1.62	.03	.52	
10	1.57	.03	.54	
11	1.43	.02	.57	
12	1.34	.02	.59	
13	1.29	.02	.61	
14	1.24	.02	.63	LAST COUNTED EIGENWALLE

smo ovaj faktor nazvali faktorom **ZADOVOLJSTVA PATRONAŽEROVIM RAZUMIJEVANJEM MALOLJETNIKA**.

Drugi faktor karakterizira iskustvo probanda prema kojemu je patronažer relativno često koristio nadzor, kontrolu i upozorenje te smo ovaj faktor nazvali faktorom **UČESTALE**

3 Faktorizacijom procjena probanada detaljnije se bavi M. Mejovšek u radu koji je pripremljen za publiciranje.

TABELA 8: MATRICA SKLOPA – KOSO LATENTNO RJEŠENJE

	OBQ 1	OBQ 2	OBQ 3	OBQ 4	OBQ 5	OBQ 6	OBQ 7	OBQ 8	OBQ 9	OBQ 10	OBQ 11	OBQ 12	OBQ 13	OBQ 14
RAZLOG	.08	.13	.42	-.02	-.00	.00	.04	.05	-.06	-.02	.11	-.46	.10	.15
MILIC	.14	-.22	.35	-.16	-.06	.14	.32	-.08	-.08	-.18	.08	.03	-.02	.14
TUZIOC	.20	-.01	.68	-.11	-.16	-.05	.06	-.11	.03	-.03	-.11	-.07	.09	.21
PONSU	-.10	.18	.67	.03	.15	-.16	.10	-.07	-.12	-.01	-.29	-.11	.20	.09
MILSVA	-.10	-.04	.58	-.03	.19	.16	.16	.03	-.14	.00	.10	.10	.02	-.03
TUZSVA	.09	-.06	.90	.06	.04	.11	-.02	-.03	.07	.11	.06	.08	-.15	.01
SUDSVA	.05	.10	.84	.08	.13	.04	-.11	.08	.09	.10	-.08	-.03	-.08	-.10
PRVKON	.03	-.61	-.15	-.15	-.03	.21	.16	.05	.17	.22	-.01	-.33	-.15	.22
BUDPAT	-.09	.24	-.25	.18	.33	.26	-.50	-.20	.13	-.10	.01	-.21	.01	.21
PROPAT	.17	.08	-.32	-.16	-.13	-.03	-.12	.42	-.07	-.14	.10	.16	-.09	.34
DOBPAT	-.06	-.01	.04	.21	.10	-.06	-.07	-.16	.05	-.01	.09	.13	-.13	.76
SPOPAT	-.05	.01	-.00	.02	-.04	.81	-.02	-.04	.03	-.10	.08	-.03	-.07	-.04
ISTSPQ	.15	-.04	.09	-.06	-.05	.75	.09	-.11	-.06	.09	.01	.08	-.03	-.03
PATSVA	.68	.03	.36	-.06	-.15	.03	-.16	.01	.10	-.02	.13	.04	-.02	-.15
PROBLE	.90	-.01	.28	.10	-.12	-.02	-.31	.07	.08	.07	.12	-.11	-.05	-.11
POMOG	.74	-.06	.08	-.03	-.07	.16	-.09	.05	-.04	-.06	-.05	-.02	.15	.06
OBJAS	.56	.04	.02	.25	.23	-.17	.10	-.18	-.03	.10	-.01	.12	-.20	-.18
KRITI	-.18	.02	.13	.03	-.11	-.09	.47	-.26	-.01	.21	-.08	-.01	-.18	-.03
IDEAL	.27	.06	.08	-.05	-.00	-.34	.33	-.10	.12	.02	.27	-.11	-.19	-.03
USPOR	-.18	.02	.04	.00	.06	-.05	.83	-.10	.00	-.18	.07	.01	.15	-.05
UVJE	.46	-.10	-.16	.02	.00	.03	.53	-.22	-.01	-.04	-.08	.00	-.02	-.05
ZAHTEJE	-.24	.19	-.24	-.02	.15	.09	.68	-.03	-.06	.06	-.12	-.07	.05	-.00
DOGOV	.43	.07	-.35	.10	.38	.05	.07	-.11	-.03	.27	.01	-.04	.13	.11
UVJEZ	.11	.12	.14	.01	-.08	-.07	.39	.09	.28	-.36	.12	.11	.05	.12
KONTRO	.02	.80	-.02	.00	.01	.10	.05	-.02	-.02	-.03	-.02	-.15	.02	.06
OBEDA	-.17	.07	.02	.23	.10	.18	.65	.36	.12	.13	.12	-.03	.04	-.17
SAVJET	.67	.16	-.26	.08	.12	.07	-.02	-.28	-.00	.04	-.00	-.00	-.27	-.11
OCJEN	.48	.04	-.06	-.12	.14	-.12	.18	-.00	-.05	-.04	.03	.07	-.26	.06
POHVA	.34	-.03	-.34	.00	.36	.14	.10	.20	.12	-.12	-.07	.12	.08	-.29
NAGRA	.04	.12	.16	.26	.15	.16	.39	.07	.07	-.45	.09	-.00	.07	-.18
SKRETA	.37	-.01	-.06	-.18	-.18	-.24	.40	.08	-.12	-.02	.11	.01	-.15	.18
NAZI	.01	.79	.02	-.09	-.05	-.06	.06	.02	-.01	.10	.06	.02	-.02	.03
UPOZO	.04	.38	-.16	-.25	-.15	.12	.29	.10	.08	.17	-.19	.02	-.20	.09
OPOMI	.20	.26	.07	-.12	-.35	.17	.24	.08	.00	.30	-.17	.13	-.27	.05
UKOR	-.10	-.21	.10	.62	.00	.10	.41	.08	-.07	.05	.11	.11	-.01	.22
PRIJET	.16	.03	.07	.84	-.08	-.07	-.14	-.04	-.00	.05	.01	-.00	.01	.10
OGRAN	-.12	-.09	-.13	.46	-.09	.05	.18	.21	-.13	.02	-.22	-.08	-.08	.05
ZABRAN	-.04	.07	-.09	.55	-.08	-.03	-.03	.22	-.12	-.01	-.25	-.11	.03	.12
POCPRI	-.11	.24	.21	.05	.15	-.02	-.26	.63	.02	-.07	.10	.13	-.10	-.08
KASPRI	.62	.11	-.12	.12	.06	.16	-.20	.26	-.10	-.07	-.03	.09	.14	.11
PATKON	.17	-.05	.03	-.07	.48	.17	-.03	.12	-.04	.01	-.23	-.17	-.18	.11
SUSPAT	.19	-.09	.07	.06	.05	-.06	-.01	-.21	.72	-.13	-.23	.14	-.04	-.10
NAJRAZ	-.01	-.01	.03	-.02	-.01	.04	.01	-.01	-.02	.07	-.05	.87	.02	.13
TEMA	.53	-.10	.06	-.00	.03	-.08	.04	.14	-.13	-.08	-.19	.10	.25	.02
NAJKON	.01	.01	.11	.07	.04	.02	.02	.04	.03	.07	.07	.07	.16	-.03
DOBADA	-.15	-.02	-.01	-.12	-.04	-.02	-.02	.23	.78	.13	.04	-.16	.05	.12
TRASUS	.06	.11	-.06	-.08	.00	.01	.14	.24	.39	-.02	-.06	.10	.26	.39
DUSUS	.05	-.16	.05	-.31	.47	.01	-.00	.15	-.17	.08	-.13	.13	.05	.13
BAVOD	.07	-.08	.01	-.03	.73	-.22	.10	-.17	-.02	-.06	.08	-.06	-.14	.10
BAVSKO	-.02	.09	.10	-.03	.78	-.05	-.05	.04	.06	-.00	-.08	-.11	-.00	.01
BAVSLD	-.20	-.05	.14	-.12	.73	.06	.11	.19	-.01	.11	.09	.20	.05	.00
BAVOS	.69	.01	-.03	.01	.06	-.06	-.05	.04	-.00	.00	.07	.00	.19	.00
POZSUD	.06	-.01	-.06	.01	-.03	.00	.02	.02	-.05	.02	.89	-.04	.02	.04
OSJESU	-.04	.04	.02	-.06	.06	.10	.02	.08	-.12	.06	.75	-.06	.05	.08
DISCE	.05	.03	-.06	-.01	-.03	-.06	.08	-.13	.03	.18	.05	.02	.82	-.10
MISDIS	.11	-.16	-.12	.14	.01	-.20	.12	.75	.13	.13	.05	-.11	-.19	-.22
TRAMJE	.06	-.06	.05	-.30	-.05	-.01	.10	.39	-.29	-.03	-.27	-.20	-.00	.08
UKUUSP	.51	-.16	.09	-.14	-.23	.03	.26	.21	-.10	-.03	-.18	-.13	.18	.11

TABELA 9: MATRICA STRUKTURE – KOSO LATENTNO RJEŠENJE

	OR0 1	OR0 2	OR0 3	OR0 4	OR0 5	OR0 6	OR0 7	OR0 8	OR0 9	OR0 10	OR0 11	OR0 12	OR0 13	OR0 14
RAZLOG	.28	.05	.58	-.22	.27	.05	.12	.29	-.17	-.13	.21	-.54	.12	.20
MILIC	.31	-.09	.50	-.28	.22	.20	.26	.21	-.16	-.30	.22	-.06	.01	.15
TUZIOC	.29	-.01	.67	-.23	.14	.01	.15	.19	-.07	-.15	.04	-.21	.09	.24
PONSU	.14	.10	.61	-.08	.26	-.14	.20	.14	-.16	-.11	-.14	-.26	.14	.14
MILSWA	.20	-.06	.68	-.27	.35	.23	.12	.27	-.26	-.19	.31	-.03	.06	-.01
TUZSWA	.21	-.10	.87	-.20	.24	.20	.04	.23	-.09	-.11	.25	-.10	-.11	.02
SUDSWA	.24	.02	.81	-.19	.31	.11	.05	.30	-.06	-.09	.12	-.19	-.07	.23
PRVKON	-.08	-.47	-.03	-.09	-.02	.20	-.09	-.00	.16	.20	-.06	-.37	-.06	-.05
BUDPAT	-.20	.02	-.26	.15	.12	.26	-.38	-.24	.17	-.00	-.06	-.17	.04	.21
PROPAT	.31	.16	-.13	-.20	.09	.02	.04	.47	-.07	-.15	.12	.20	-.03	.36
DOBPAT	-.08	.01	-.06	.23	.01	-.01	-.00	-.09	.11	.04	-.09	.08	-.09	.71
SOPAT	-.06	-.05	.08	-.01	-.03	.82	-.10	-.02	.04	-.14	.15	.01	-.06	-.02
ISTSPD	.16	.02	.14	-.12	.06	.75	.06	.00	-.05	.02	.13	.09	-.04	.01
PATSWA	.64	.12	.47	-.36	.26	.10	.10	.33	-.04	-.16	.31	-.01	.03	-.10
PROBLE	.75	.10	.42	-.28	.30	.05	.04	.38	-.07	-.07	.27	-.16	.02	-.03
POMOG	.72	.10	.26	-.29	.33	.20	.16	.37	-.10	-.17	.12	-.05	.20	.16
OBJAS	.52	.33	-.00	.05	.31	-.19	.39	-.01	-.02	.09	-.05	.11	-.23	-.13
KRITI	-.16	.19	-.08	.23	-.23	-.16	.39	-.34	.07	.30	-.25	-.00	-.30	-.06
IDEAL	.42	.30	.15	-.26	.20	-.32	.47	.09	.05	.01	.18	-.11	-.21	-.02
USPOR	.18	.29	.08	.06	.13	-.08	.73	.02	.05	-.18	-.01	.03	.06	-.01
UVJE	.51	.30	-.11	.01	.17	-.02	.64	-.04	.06	-.00	-.15	.04	-.08	.03
ZAHTEJ	.11	.46	-.25	.13	.09	-.00	.67	-.06	.08	.14	-.27	-.00	-.09	.07
DOGOD	.52	.32	-.27	-.05	.44	.01	.31	.04	.03	.28	-.05	-.01	.12	.20
UVJEZ	.37	.31	.20	-.04	.15	-.02	.51	.29	.26	-.39	.09	.13	.04	.17
KONTRO	.31	.81	-.06	-.00	.13	.07	.42	.07	.05	.04	-.09	-.06	-.13	.12
POTICA	.58	.36	-.29	-.05	.26	.00	.46	-.02	.12	.16	-.10	-.07	.05	.19
OBICA	.22	.33	.08	.18	.14	.15	.65	.34	.15	.05	.03	.01	-.02	-.04
SAVJET	.56	.44	-.23	-.05	.25	.04	.31	-.11	.03	.11	-.06	.06	-.31	-.06
OCJEN	.65	.35	.09	-.29	.40	-.10	.44	.25	-.08	-.07	.05	.06	-.26	.11
POHVA	.52	.20	-.14	-.18	.47	.13	.27	.32	.11	-.17	.03	.17	.10	-.16
NAGRA	.32	.25	.29	.09	.28	.18	.48	.27	.05	-.52	.13	.02	.05	-.09
SKRETA	.56	.31	.08	-.25	.16	-.24	.54	.29	-.14	-.04	.09	.01	-.16	.21
NADZI	.32	.83	-.06	-.09	.09	-.08	.43	.09	.04	.16	-.01	.09	-.17	.07
UPOZO	.27	.62	-.22	-.08	-.03	.06	.51	.07	.18	.25	-.29	.09	-.33	.16
OPOMI	.26	.50	-.08	.01	-.20	.13	.44	.06	.09	.34	-.25	.17	-.39	.11
UKOR	-.11	-.04	-.00	.60	-.15	.09	.33	.03	.02	.03	-.09	.10	-.01	.25
PRIJET	-.19	.02	-.17	.81	-.32	-.09	-.01	-.16	.10	.11	-.22	.03	-.01	.12
ORGAN	-.25	-.01	-.25	.67	-.32	-.03	.16	-.02	.01	.09	-.41	-.04	-.13	.11
ZABRAN	-.18	.07	-.22	.62	-.26	-.08	.06	.04	.01	.06	-.40	-.07	-.01	.19
POCPRI	.21	.13	.37	-.19	.29	.06	-.08	.66	-.10	-.24	.26	.09	-.03	-.01
KASPRI	.67	.24	.07	-.15	.36	.19	.14	.50	-.12	-.16	.10	.10	.19	.22
PATKON	.43	.08	.24	-.29	.61	.18	.15	.32	-.08	-.08	-.09	-.25	-.14	.23
SUSPAT	.01	.03	-.14	.17	-.04	-.04	.10	-.22	.75	-.06	-.34	.16	-.06	-.05
NAJRAZ	-.01	.10	-.16	.05	-.09	.07	.04	-.01	.05	.05	-.03	.85	.01	.08
TEMA	.60	.07	.20	-.20	.33	-.06	.23	.40	-.15	-.18	-.02	.05	.28	.12
NAJKON	-.01	.07	-.09	.07	-.05	-.05	.03	-.08	.06	.82	-.01	.04	.11	-.00
DOBADA	-.09	-.02	-.07	-.01	-.05	.05	-.01	.12	.75	.13	-.09	-.13	.08	.19
TRASUS	.28	.23	-.05	-.04	.15	.04	.28	.33	.43	-.03	-.12	.11	.26	.49
DUIZUS	.39	-.07	.28	-.52	.63	.05	.04	.37	-.24	-.06	-.10	.01	.12	.19
BAVOB	.39	.07	.20	-.30	.75	-.19	.21	.09	-.10	-.12	.14	-.15	-.09	.13
BAVSKO	.39	.14	.29	-.32	.81	-.02	.13	.27	-.02	-.11	.05	-.21	.04	.11
BAVSLD	.31	.03	.35	-.41	.77	.12	.14	.39	-.11	-.08	.28	.08	.12	.07
BAVOS	.72	.19	.14	-.26	.39	-.03	.23	.34	-.06	-.08	.17	-.01	.23	.06
POZSUD	.15	-.06	.19	-.25	.14	.10	-.08	.16	-.21	-.09	.88	-.01	.13	-.06
OSJESU	.17	-.04	.29	-.33	.24	.19	-.07	.25	-.27	-.08	.81	-.06	.15	.01
DISCE	.02	-.05	-.12	.01	-.02	-.08	-.02	-.10	.07	.17	.08	.04	.78	-.08
MISDIS	.28	.03	.06	-.01	.14	-.20	.21	.64	.07	.02	.05	-.10	-.13	-.10
TRAMJE	.32	.00	.29	-.36	.23	-.02	.14	.50	-.33	-.12	-.08	-.27	.01	.17
UKIUSP	.60	.07	.26	-.24	.18	.03	.38	.45	-.12	-.11	-.05	-.17	.18	.23

UPOTREBE KONTROLIRAJUĆIH PEDAGOŠKIH POSTUPAKA.

Zadovoljstvo koje ispitanici gaje prema tome kako su javni tužilac, sudac i službenici policije postupali s maloljetnikom navodi nas na zaključak da treći faktor nazovemo faktorom **RAZUMIJEVANJA U KRIVIČNOM POSTUPKU.**

Četvrti je faktor pretežno sazdan od iskustava o relativno čestoj upotrebi onih pedagoških postupaka kojima je smisao disciplinirati maloljetnika te ga zato nazivamo faktorom **UČESTALE UPOTREBE DISCIPLINIRAJUĆIH PEDAGOŠKIH POSTUPAKA.**

Peti faktor pretežno tvore one čestice koje definiraju patronažerovo bavljenje školovanjem, slobodnim vremenom i obitelji maloljetnika. S obzirom na predznake ovaj smo faktor nazvali faktorom **ZADOVOLJSTVA ANGAŽMANOM PATRONAŽERA U RJEŠAVANJU ŽIVOTNIH PITANJA MALOLJETNIKA.**

Šesti faktor nesumnjivo ukazuje na irelevantnost spola patronažera po njegov uspješan rad te smo ga nazvali faktorom **IRELEVANTNOSTI SPOLA PATRONAŽERA.**

S obzirom na zaista raznorodne pedagoške postupke koje su prema iskustvu ispitanika koristili patronažeri sedmi je faktor nazvan faktorom **PRIMJENE RAZNORODNIH PEDAGOŠKIH POSTUPAKA.**

Prihvaćenost patronažera od strane maloljetnika u početku rada na izvršenju mjere uz razumijevanje potrebe da se maloljetnik koji se ne pridržava dogovora s voditeljem ima uputiti u Disciplinski centar za maloljetnike ukazuju na prihvaćenost patronažera i mjere od strane maloljetnika te je osmi faktor tako i nazvan: **PRIHVAĆENOST MJERE I PATRONAŽERA.**

Deveti je faktor pretežno strukturiran od čestica koje tretiraju modalitete kontaktiranja voditelja i maloljetnika. Nazvali smo ga faktorom **POS-LIJEPODNEVNIH KONTAKATA U OBITELJI ZADOVOLJAVAJUĆEG TRAJANJA.**

I deseti faktor tretira modalitete kontaktiranja, pretežno u vezi s oblikom kontakta. Radi se gotovo isključivo o neposrednom kontaktu te smo ga nazvali faktorom **NEPOSREDNOG KONTAKTA.**

Rijetki pozivi na sud tokom izvršenja mjere osnovno je obilježje čestica koje pretežno tvore jedanaesti faktor. Nazvali smo ga **NEDOSTATKOM KONTAKATA SA SUDOM.**

Apstrahira li se podatak prema kojemu je ponašanje maloljetnika u slobodnom vremenu bila najčešća tema kontakata s patronažerom uočavamo kako ovaj dvanaesti faktor odražava nezadovoljstvo ispitanika oštrinom mjere - ona je bila preoštra ili nedovoljno oštra. Stoga smo ovaj faktor nazvali faktorom **DIJALOGA O SLOBODNOM VREMENU MALOLJETNIKA.**

Za razliku od četvrtog faktora u trinaestom se iskazuje nedostatak disciplinirajućih postupaka u patronažerovom odnosu prema maloljetniku. Uz to faktor tvori i iskustvo maloljetnika prema kojemu nije bio upućivan u Disciplinski centar za maloljetnike. Nazvali smo ga faktorom **RIJETKE PRIMJENE DISCIPLINSKOG CENTRA.**

Posljednji, četrnaesti faktor bez sumnje je pretežno sazdan od pitanja vezanog za poželjnu dob dobrog patronažera. Iskustvo je ispitanika da je ovo pitanje sasvim irelevantno te smo faktor nazvali shodno tome: **IRELEVANTNA ŽIVOTNA DOB PATRONAŽERA.**

Obratimo li pažnju na korelaciju među faktorima doći ćemo do spoznaja sličnih onima u vezi s faktorima dobivenim iz seta varijabli namijenjenih centrima za socijalni rad. Ne slučajno, zadovoljstvo ispitanika patronažerovim razumijevanjem maloljetnika napose je povezano s njegovim zadovoljstvom angažmanom patronažera u rješavanju životnih pitanja maloljetnika, i sl. (tabela 10).

TABELA 10: MATRICA KORELACIJA MEĐU FAKTORIMA

	OBQ1	OBQ2	OBQ3	OBQ4	OBQ5	OBQ6	OBQ7	OBQ8	OBQ9	OBQ10	OBQ11	OBQ12	OBQ13	OBQ14
OBQ 1	1.00	.33	.19	-.33	.47	.03	.41	.40	-.06	-.08	.11	-.02	.03	.12
OBQ 2		1.00	-.11	.01	.11	-.03	.46	.07	.08	.09	-.08	.11	-.18	.06
OBQ 3			1.00	-.26	.25	.10	.04	.30	-.18	-.23	.25	-.20	.03	.01
OBQ 4				1.00	-.37	-.05	.06	-.21	.14	.08	-.29	.06	-.03	.03
OBQ 5					1.00	.04	.16	.28	-.08	-.14	.16	-.10	.07	.10
OBQ 6						1.00	-.06	.05	.03	-.07	.12	.03	.01	.06
OBQ 7							1.00	.14	.08	.00	-.13	.03	-.12	.10
OBQ 8								1.00	-.09	-.19	.15	-.02	.08	.16
OBQ 9									1.00	.06	-.19	.05	.01	.06
OBQ 10										1.00	-.13	-.02	-.07	.02
OBQ 11											1.00	.03	.12	-.12
OBQ 12												1.00	-.01	-.06
OBQ 13													1.00	.04
OBQ 14														1.00

5. ZAKLJUČAK

Temeljna hipoteza ovoga istraživanja prema kojoj će program izvršenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor, što će ga nakon adekvatnih predradnji sačiniti i sudu podnijeti nadležni centar za socijalni rad, a usvojiti sud koji je mjeru izrekao, rezultirati uspješnijom mjerom u cjelini je ipak potvrđena. Dakako mjereno veličinama uočenih razlika između ispitanika eksperimentalne i kontrolne grupe vjerojatno bi bilo ispravnije govoriti o tendencama koje idu u prilog eksperimentalnoj hipotezi, ali u istraživanjima ovakvog tipa ni to nije zanemariv kriterij procjene.

Ako su dileme vezane za hipotezu na temelju rezultata procjena uspješnosti još u toku mjere i neposredno po njenom okončanju bile ozbiljna prepreka za jednoznačnije zaključke, a to zaista jesu, evaluacija uspješnosti mjere otklonila je makar neke od njih.

Osnovnom rezultatu istraživanja prema kojemu je, dakle, poželjno da sud sudjeluje i u

usvajanju programa izvršenja mjere dodali bismo i potrebu njegova aktivnijeg praćenja izvršenja mjere po tom programu. I ovo je istraživanje pokazalo kako se sudac za maloljetnike bavi maloljetnikom gotovo isključivo u situacijama kada izvršenje mjere nailazi na veće poteškoće. To je, dakako, lako razumljivo, ali valja imati na umu i potrebu maloljetnika pa i voditelja mjere da se pojave pred sudom i u situacijama kada mjera teče uspješno. Dapače, zajednička ocjena o uspješnom toku mjere iz razumljivih je razloga dodatan i nezamijenjiv poticaj za ulaganje daljnjih napora svih sudionika u procesu izvršenja mjere, a napose samog maloljetnika.

Napomenimo ovom prilikom kako su za ovaj istraživački projekt vezani relativno brojni autori koji tretiraju pojedine teme u vezi s temeljnom hipotezom istraživanja, ali i mimo nje. Svima će njima ovdje izloženi osnovni rezultati služiti tek kao polazište u elaboriranju njihovih specifičnih pitanja.

LITERATURA:

1. Adorno, T. W. i sur.: The authoritarian personality, Harper, New York, 1950.
2. Cattell, R. B.: The scientific analysis of personality, Aldine publishing company, Chicago, Illinois, 1966.
3. Defektologija, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1982/1-2.
4. Momirović, K.: Prikaz nekih novih metoda algoritama i programa za analizu kvantitativnih promjena, Defektologija, Zagreb, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1987/1.
5. Petak, O. i Uzelac, S.: Pojačana briga i nadzor, Neki oblici socijalne zaštite i intervencije organa starateljstva - teorijsko normativna analiza, socijalna zaštita, razvoj, stanje, perspektive, JUMENA, Zagreb, 1984.
6. Singer, M. i Hirjan, F.: Maloljetnici u krivičnom pravu, Globus, Ljubljana - Zagreb, 1987.
7. Skaberne, B. i dr.: Analiza in uspešnost izvajanja vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, Ljubljana, 1969.
8. Stakić, Đ.: Metodika rada s maloletnim delinkventima, Dečje novine, Gornji Milanovac, 1991.
9. Stakić, Đ. i Milovanović, M.: Metode socijalnog rada, Stručna knjiga i Savez socijalnih radnika Srbije, Beograd, 1991.
10. Stakić, Đ.: Vaspitna mera pojačani nadzor organa starateljstva, Disertacija, Univerzitet u Beogradu, Defektološki fakultet, Beograd, 1980.
11. Uzelac, S. i sur.: Odgoj i preodgoj djeteta i maloljetnika izvan institucije, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1990.
12. Zlobec, L. i dr.: CONTAB - program za analizu nominalnih i ordinalnih varijabli, Kineziologija, Računski centar Instituta za kineziologiju i SRCE, Zagreb, 1974/1.

Juveniles Court in Programming More Efficiently the Educational Measure Intensified Care and Supervision

This paper is presenting the basic results of post-analytic evaluation of experimental socio-pedagogical work in carrying out the educational measure intensified care and supervision. The experiment was done in Zagreb and it was expected that using the experimental hypothesis the juveniles who were given the measure by Court on condition that the same Court would bring the programme of its completion, would be behaving more successfully after the completion of the educational measure.

Post-analytic evaluation was carried out on two levels: on the level of information and estimation of the Centre for Social Work, and on the level of experience and opinion of former juveniles.

The author is claiming that the hypothesis is only partly accepted and that certain segments of this extensive research will soon be elaborated and published by the researches of the Department of Social pedagogy for the Faculty of Defectology and their collaborators.

Key words: probation/court/programme/post-analysis

PRILOG:

KATAMNESTIČKE VARIJABLE, ŠIFRE I KATEGORIJE

A. PROCJENE CENTARA ZA SOCIJALNI RAD

1. Ekonomske prilike uže sredine
ispitanika

EKOPRI

- a) izuzetno nepovoljne
- b) nepovoljne
- c) osrednje
- d) povoljne
- e) izuzetno povoljne

2. Stambene prilike uže sredine
ispitanika

STAPRI

- a) izuzetno nepovoljne
- b) nepovoljne
- c) osrednje
- d) povoljne
- e) izuzetno povoljne

3. Brak ispitanika

BRAK

- a) razveden
- b) udovac
- c) neoženjen
- d) živi u vanbračnoj zajednici
- e) živi u braku

4. Vlastita djeca

VLADJE

- a) nema djece
- b) ima jedno dijete
- c) ima dvoje djece
- d) ima troje ili više djece

5. Djeca partnera s kojim živi

DJEPAR

- a) nema djece
- b) ima jedno dijete
- c) ima dvoje djece
- d) ima troje ili više djece

6. Život i rad u inozemstvu

INOZE

- a) nije radio u inozemstvu
- b) radio je u inozemstvu
- c) sada radi u inozemstvu

7. Odsluženje vojnog roka

VOJNI

- a) oslobođen zbog teškoća u ponašanju

- b) odgođeno zbog teškoća u ponašanju
- c) prekinuto zbog teškoća u ponašanju
- d) privremeno ili trajno nesposoban zbog tjelesnog oštećenja ili kronične bolesti
- e) služi ili je odslužio vojni rok
- f) žensko

8. S kime pretežno živi

KIMEZI

- a) u penalnoj ustanovi
- b) sam
- c) s roditeljima ili s rodbinom
- d) osnovao vlastitu obitelj

9. Kvalitet međuljudskih odnosa
uže sredine

KVALIT

- a) izuzetno poremećeni
- b) donekle poremećeni
- c) osrednji
- d) uglavnom povoljni
- e) izuzetno povoljni
- f) živi sam

10. Daljnje školovanje

SKOLOV

- a) prekinuo ranije započeto školovanje
- b) završio ranije započeti stupanj, ali nije nastavio
- c) nastavio školovanje nakon ranije završenog stupnja ali nije još završio
- d) nastavio školovanje nakon ranije završenog stupnja i uspješno završio daljnji stupanj

11. Zapošljavanje

ZAPOS

- a) nikada nije bio zaposlen iako je trebao i mogao biti
- b) napustio zaposlenje vlastitom krivnjom
- c) povremeno se zapošljava
- d) zaposlen je stalno, ali jedva zadovoljava na poslu
- e) nikada nije bio zaposlen zbog objektivnih okolnosti
- f) prekinuo zaposlenje - ne svojom krivnjom
- g) zaposlen je i zadovoljava na poslu

12. Zaposlenost u struci za
koju se osposobljavao

STRUCI

- a) nikada nije bio zaposlen
- b) radni staž realizirao pretežno izvan struke

- c) radni staž realizirao u struci
d) radni staž realizirao isključivo u struci

13. Promjene mjesta stanovanja PROSTA

- a) mijenjao mjesto stanovanja "na gore"
b) nije mijenjao mjesto stanovanja
c) mijenjao mjesto stanovanja "na bolje"

14. Postojanje devijantnih grupa u sadašnjem mjestu stanovanja (područje MZ) DEVGRU

- a) devijantne grupe izričito aktivne
b) devijantne grupe donekle aktivne
c) nema devijantnih grupa

15. Mjesta organiziranog okupljanja mladih u mjestu stanovanja (područje općine) DRGOKU

- a) izraziti nedostatak ovakvih mjesta
b) relativno zadovoljavajući broj i kapacitet ovakvih mjesta
c) sasvim zadovoljavajući broj i kapacitet ovakvih mjesta

16. Utjecaj crkvenih organizacija u mjestu stanovanja UTJECR

- a) slab ili nikakav utjecaj
b) osrednji utjecaj
c) naglašen utjecaj

17. Intervencije službe socijalne zaštite u široj sredini (MZ i sl.) INTSIR

- a) intervencije ispod razine potreba sredine
b) intervencije donekle u skladu s potrebama sredine
c) intervencije u skladu s potrebama sredine

18. Intervencije službe socijalne zaštite u užoj sredini (obitelji ispitanika, npr.) INTUZO

- a) intervencije ispod razine potreba sredine
b) intervencije donekle u skladu s potrebama sredine
c) intervencije u skladu s potrebama sredine
d) intervencije nisu bile potrebne

19. Stupanj i karakter integriranosti ispitanika u užu sredinu prema procjenama sredine INTEG

- a) izuzetno neintegriran (stalni konflikti)

- b) nedovoljno integriran (česti konflikti)
c) osrednje integriran (ponekad u konfliktima)
d) dobro integriran (uglavnom nema konfliktata)
e) živi sam

20. Stupanj i karakter integriranosti ispitanika u užu sredinu (procjenjuje anketar) INTANK

- a) izuzetno neintegriran (stalni konflikti)
b) nedovoljno integriran (česti konflikti)
c) osrednje integriran (ponekad u konfliktima)
d) dobro integriran (uglavnom nema konfliktata)
e) živi sam

21. Boravio ili boravi u penalnoj ustanovi zbog prekršaja PENAL

- a) da
b) ne

22. Boravio ili boravi u penalnoj ustanovi zbog krivičnog djela PENKRI

- a) da
b) ne

23. Odnos ispitanika prema članovima porodice u usporedbi s razdobljem prije PBiN-a ODPOR

- a) odnos je lošiji nego prije
b) odnos je loš kao i prije
c) sada i prije odnos je zadovoljavajući
d) sada je odnos bolji nego prije

24. Odnos ispitanika prema školovanju ili zaposlenju u usporedbi s razdobljem prije PBiN-a ODSKO

- a) odnos je lošiji nego prije
b) odnos je loš kao i prije
c) sada i prije odnos je zadovoljavajući
d) sada je odnos bolji nego prije

25. Ispitanikov izgled u usporedbi s razdobljem prije PBiN-a IZGLED

- a) izgled je lošiji nego prije
b) izgled je loš kao i prije
c) sada i prije izgled je zadovoljavajući
d) sada je izgled bolji nego prije

26. Pripadnost sportskim organizacijama, planinarskom društvu, šahovskom klubu i sl. u odnosu na razdoblje PBiN SPORG
 a) prije je bio član, sada nije
 b) prije nije bio član, ni sada nije
 c) prije je bio član, sada jest
 d) prije nije bio član, sada jest
27. Pripadnost kulturno-umjetničkim društvima, Narodnoj tehnici, vatrogasnom društvu i sl. KULTU
 a) prije je bio član, sada nije
 b) prije nije bio član, ni sada nije
 c) prije je bio član, i sada je
 d) prije nije bio član, sada jest
28. Učenje i usavršavanje u slobodno vrijeme USAVR
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
29. Dodatni rad u slobodno vrijeme DORAD
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
30. Sport - aktivno slobodno vrijeme SPORAK
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
31. Sport - pasivno u slobodno vrijeme SPORPA
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
32. Hobby u slobodno vrijeme HOBBY
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
33. Politička aktivnost u slobodno vrijeme POLIT
 a) nikada
 b) ponekad
34. Čitanje literature u slobodno vrijeme CITLIT
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
35. Gledanje TV u slobodno vrijeme GLETV
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
36. Odlazak u kino u slobodno vrijeme KINO
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
37. Odlazak u disco-klub i sl. u slobodno vrijeme DISCO
 a) često
 b) ponekad
 c) nikada
38. Odlazak u kafić, gostionu i sl. u slobodno vrijeme vrijeme KAFIC
 a) često
 b) ponekad
 c) nikada
39. Odlazak u crkvu ili drugo vjersko svetište u slobodno vrijeme CRKVA
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
40. Odlazak u vjersku ili neku drugu sektu u slobodno vrijeme - koju? SEKTA
 a) često
 b) ponekad
 c) nikada
41. Uglavnom ne ide nikud i ne bavi se ničim u slobodno vrijeme NIKUD
 a) često
 b) ponekad
 c) nikada

42. Ostalo - što? OSTALO
 a) nikada
 b) ponekad
 c) često
43. Hobby u odnosu na razdoblje prije PBiN-a HOPRI
 a) prije ga je imao, sada nema
 b) prije ga nije imao, nema ga ni sada
 c) prije ga je imao, ima ga i sada
 d) prije ga nije imao, sada ga ima
44. Prekomjerno konzumiranje alkohola u odnosu na razdoblje prije PBiN-a KONALK
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
45. Besposličarenje u odnosu na razdoblje prije PBiN-a BESPOS
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
46. Skitnja u odnosu na razdoblje prije PBiN-a SKIPRI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
47. Prosjachenje u odnosu na razdoblje prije PBiN-a PROPRI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
48. Tapkarenje u odnosu na razdoblje prije PBiN-a TAPRI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
49. Bježanje od kuće u odnosu na razdoblje prije PBiN-a BJEPRI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
50. Bježanje iz škole ili napuštanje radnog mjesta u odnosu na razdoblje prije PBiN-a SKOPRI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
51. Osamljenost u odnosu na razdoblje prije PBiN-a OSAM
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
52. Šverc (krupnija preprodaja) u odnosu na razdoblje prije PBiN-a SVERC
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
53. Vežanost za sferu prostitucije u odnosu na razdoblje prije PBiN-a PROSTI
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
54. Nasilničko ponašanje u odnosu na razdoblje prije PBiN-a NASIL
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da
 c) prije ne i sada ne
 d) prije da, sada ne
55. Narkomanija u odnosu na razdoblje prije PBiN-a NARKO
 a) prije ne, sada da
 b) prije da i sada da

- c) prije ne i sada ne
d) prije da, sada ne

56. Da li je recidivirao nakon odgojne mjere

KRIMI

- a) da 3 ili više puta
b) da 2 puta
c) da 1 put
d) ne

57. Vrsta krivičnih djela nakon PBiN-a

VRSTA

- a) raznovrsna
b) istovrsna
c) nije recidivista

59. Prekršajna aktivnost

PREKR

- a) više puta prijavljivan sucu za prekršaje
b) jedan put prijavljen sucu za prekršaje
c) nije prijavljivan sucu za prekršaje

60. Pozivi od strane organa gonjenja iako nije bilo krivičnog djela niti prekršaja

POZIV

- a) pozivan više puta
b) pozivan jedan put
c) nije pozivan

119. Kada je recidivirao

KADA

- a) prije ili u toku odgojne mjere i nakon odgojne mjere
b) samo nakon odgojne mjere
c) prije ili u toku odgojne mjere
d) nije recidivista

120. Vrsta krivičnih djela u povratu

KRINAK

- a) neimovinska
b) imovinska
c) nema

B. PROCJENE PROBANADA

60. Kako danas gledate na razloge zbog kojih Vam je svojevremeno bila izrečena odgojna mjera pojačana briga i nadzor?

RAZLOG

- a) trebalo je izreći još oštriju mjeru
b) mjera je preoštra

- c) mjera je bila sasvim nepotrebna
d) mjera je dobro odabrana

61. Kako danas gledate na tadašnje ponašanje milicije u vezi s Vašim slučajem?

MILIC

- a) bila je isuviše gruba
b) bila je isuviše blaga
c) ponašala se onako kako treba

62. Kako danas gledate na tadašnje ponašanje javnog tužioca?

TUZIOC

- a) bio je isuviše grub
b) bio je isuviše blag
c) ponašao se onako kako treba

63. Kako danas gledate na tadašnje ponašanje suca?

PONSU

- a) bio je isuviše grub
b) bio je isuviše blag
c) ponašao se onako kako treba

64. Mislite li da su tada službenici milicije pravilno shvatili Vaše istinske probleme?

MILSVA

- a) uopće ih nisu shvatili
b) samo djelomično su ih shvatili
c) sasvim dobro su shvatili moje istinske probleme

65. Mislite li da je tada javni tužilac pravilno shvatio Vaše istinske probleme?

TUZSVA

- a) uopće ih nije shvatio
b) samo djelomično ih je shvatio
c) sasvim dobro je shvatio moje istinske probleme

66. Mislite li da je tada sudac pravilno shvatio Vaše istinske probleme?

SUDSVA

- a) uopće ih nije shvatio
b) samo djelomično ih je shvatio
c) sasvim dobro je shvatio moje istinske probleme

67. Kako ste doživjeli prve kontakte s osobom koja je kasnije bila voditelj odgojne mjere prema Vama (patronažer)

PRVKON

- a) to su bili neugodni kontakti
b) tu su bili ugodni kontakti

c) prvi kontakti su bili ponekad ugodni,
a ponekad neugodni

68. Što biste sugerirali budućim
patronažerima za prve kontakte
s maloljetnikom kojemu je
izrečena ovakva mjera? BUDPAT

- a) da bude stroži od suca koji je izrekao mjeru
- b) da bude kao i sudac koji je izrekao mjeru
- c) da bude blaži od suca koji je izrekao mjeru

69. Da li je po Vašem mišljenju dobro da
se s vremenom promjeni patronažer koji
radi s pojedinim maloljetnikom? PROPAT

- a) bilo bi dobro
- b) nemam o tome određeno mišljenje
- c) ne bi bilo dobro

70. Što mislite o potrebnoj životnoj
dobi dobrog patronažera? DOBPAT

- a) bilo bi dobro da je to osoba starije dobi
- b) bilo bi dobro da je to osoba srednje dobi
- c) bilo bi dobro da je to osoba mlađe dobi
- d) nije važna životna dob patronažera

71. Što mislite o tome kojega bi spola
trebao biti patronažer da bi bio bolji? SPOPAT

- a) ženskog
- b) muškog
- c) spol nije važan ili svejedno je

72. Što mislite o tome da li bi patronažer i
maloljetnik trebali biti istog spola? ISTSPO

- a) različitog spola
- b) istog spola
- c) to nije važno

73. Mislite li da je patronažer u početku odmah
dobro

shvatio Vaš istinski problem? PATSVA

- a) uopće nije shvatio
- b) samo donekle je shvatio
- c) sasvim dobro je shvatio

74. Kako je kasnije tokom rada
s Vama patronažer shvaćao
Vaš istinski problem? PROBLE

30

- a) uopće ga nije shvaćao
- b) samo donekle ga je shvaćao
- c) sasvim dobro ga je shvaćao

75. Koliko je patronažer bio spreman
da Vam istinski pomogne? POMOG

- a) uopće nije bio spreman za to
- b) bio je samo djelomično spreman
- c) bio je sasvim spreman

76. Kako često Vam je patronažer
objašnjavao kako se treba ponašati
u nekim situacijama? OBJAS

- a) nikada
- b) rijetko
- c) često
- d) svaki put

77. Kako često Vas je patronažer
kritizirao? KRITI

- a) nikada
- b) rijetko
- c) često
- d) svaki put

78. Kako često Vam je patronažer
predočavao razne ideale kojima
bi trebalo težiti? IDEAL

- a) nikada
- b) rijetko
- c) često
- d) svaki put

79. Kako često je patronažer
uspoređivao Vaše ponašanje
ili Vaše mišljenje s ponašanjem ili
mišljenjem ostalih ljudi koje je bilo
bolje ili lošije od Vašeg? USPOR

- a) nikada
- b) rijetko
- c) često
- d) svaki put

80. Kako često Vas je patronažer
uvjeravao da možete učiniti nešto
u što ni sami niste vjerovali? UVJE

- a) nikada

- b) rijetko
c) često
d) svaki put
81. Kako često je patronažer pred Vas postavljao zahtjeve? **ZAHTJE**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
82. Kako se često patronažer s Vama dogovarao? **DOGOV**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
83. Kako Vas je često patronažer uvježbavao u nečemu (npr. u rješavanju matematičkih školskih zadataka)? **UVJEZ**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
84. Kako često Vas je patronažer kontrolirao? **KONTRO**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
85. Kako često Vas je patronažer poticao? **POTICA**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
86. Kako često Vam je patronažer nešto obećavao? **OBECA**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
- d) svaki put
87. Kako često Vas je patronažer savjetovao? **SAVJET**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
88. Kako često je patronažer zajedno s Vama ocjenjivao Vaše ponašanje ili Vaše mišljenje o nečemu? **OCJEN**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
89. Kako često Vas je patronažer pohvaljivao? **POHVA**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
90. Kako često Vas je patronažer nagrađivao? **NAGRA**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
91. Kako često je Vašu namjeru ili naviku da se ponašate na način koji se patronažeru nije dopadao otklanjao time što Vas je skretao na slično ali prihvatljivo ponašanje? **SKRETA**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
92. Kako često Vas je patronažer nadzirao? **NADZI**
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put

93. Kako često Vas je patronažer upozoravao? UPOZO
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
94. Kako često Vas je patronažer opominjao? OPOMI
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
95. Kako često Vam je patronažer izricao ukor? UKOR
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
96. Kako često Vam je patronažer prijeto? PRIJET
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
97. Kako često Vas je patronažer ograničavao? OGRAN
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
98. Kako često Vam je patronažer nešto zabranjivao? ZABRAN
- a) nikada
b) rijetko
c) često
d) svaki put
99. Kako ste u početku prihvaćali patronažera? POCPRI
- a) odbijao sam suradnju s patronažerom
b) bio sam indiferentan (ravnodušan)
c) prihvatio sam ga jer sam morao
- d) iskreno sam ga prihvatio
100. Kako ste kasnije prihvaćali patronažera? KASPRI
- a) sve lošije
b) ponekad bolje, ponekad lošije
c) nepromijenjeno
d) sve bolje
101. Kako često je patronažer kontaktirao s Vama? PATKON
- a) isuviše rijetko
b) isuviše često
c) onoliko koliko je bilo potrebno
102. Gdje ste se najčešće susretali s Vašim patronažerom? SUSPAT
- a) u centru za socijalni rad
b) na nekom trećem mjestu
c) u Vašoj obitelji
103. O čemu ste najčešće razgovarali s Vašim patronažerom? NAJRAZ
- a) o prilikama u mojoj obitelji
b) o mome školovanju ili zaposlenju
c) o mome ponašanju u slobodnom vremenu
d) o ostalim problemima _____
(navedite o čemu na primjer)
104. Kako danas ocjenjujete najčešću temu u Vašim kontaktima s patronažerom? TEMA
- a) bilo bi bolje da se tom temom nikada nismo ni bavili
b) nije loše što smo se time bavili, ali nismo mnogo napravili
c) jako je dobro što smo se najviše bavili upravo tom temom
105. Kako ste najčešće kontaktirali s Vašim patronažerom? NAJKON
- a) pismenim putem
b) drugačije (putem poruka i sl.)
c) telefonom
d) sastajali smo se
106. U koje vrijeme (doba dana) ste se najčešće sastajali sa svojim patronažerom? DOBADA
- a) u jutro

- b) oko podneva
c) poslije podne
d) na večer
e) kasno u noć
107. Koliko je prosječno trajao
Vaš neposredan susret
(sastanak) s patronažerom? TRASUS
a) do 30 minuta
b) od 30 minuta do 1 sat
c) od 1 do 2 sata
d) više od 2 sata
108. Kako danas gledate na prosječnu
dužinu Vaših sastanaka
s patronažerom? DUZSUS
a) bili su isuviše dugi
b) bili su isuviše kratki
c) onoliko koliko je bilo potrebno
109. Koliko se patronažer bavio
Vašom obitelji? BAVOB
a) premalo
b) previše
c) onoliko koliko je bilo potrebno
110. Koliko se patronažer bavio
Vašim školovanjem ili zaposlenjem? BAVSKO
a) premalo
b) previše
c) onoliko koliko je bilo potrebno
111. Koliko se patronažer bavio
Vašim slobodnim vremenom? BAVSLO
a) premalo
b) previše
c) onoliko koliko je bilo potrebno
112. Koliko se patronažer bavio
Vašim istinskosjećajima koji su Vas
opterećivali? BAVOS
a) patronažera nije zanimalo kako
se ja osjećam
b) bavio se mojim osjećajima ali nedovoljno
c) jako je vodio računa o tome kako se ja osjećam
113. Da li ste bili pozivani na sud
tokom odgojne mjere? POZSUD
a) da, više puta
b) da, jedan put
c) ne
114. Kako ste se osjećali prilikom
poziva na sud tokom mjere? OSJESU
a) bio sam indiferentan (bilo mi je svejedno)
b) bilo mi je neugodno
c) bilo mi je ugodno
d) nisam bio pozivan
115. Da li ste bili upućivani u Disciplinski
centar za maloljetnike za vrijeme trajanja
odgojne mjere pojačana briga i nadzor DISCE
a) da
b) ne
116. Kakvo je Vaše mišljenje o upućivanju
u Disciplinski centar za maloljetnike onih
maloljetnika koji se ne pridržavaju dogo-
vora s patronažerom? MISDIS
a) ne bi ih trebalo zbog toga kažnjavati
b) trebalo bi ih uputiti u Disciplinski
centar
c) trebalo bi im izreći neku još oštriju
sankciju
117. Kako danas gledate na trajanje
odgojne mjere koja je prema Vama bila
primjenjena? TRAMJE
a) trajala je isuviše dugo
b) trajala je isuviše kratko
c) trajala je taman toliko koliko je bilo
potrebno
118. Kako danas gledate na ukupnu
uspješnost odgojne mjere koja je
prema Vama bila primjenjena? UKUUSP
a) bilo bi bolje za mene da mjera nije niti izricana
b) mjera mi nije ni pomogla niti odmogla
c) mjera mi je bila samo donekle od koristi
d) mjera mi je samo pomogla